

MEDLEMSKONTAKT

Forsvarets seniorforbund

Nr. 1 • 2013

Innhold

Leder	2
Ord til ettertanke	3
Om rekruttering	4
Har jeg ikke samme rett på...	7
Fra Landsstyremøte 1/13	8 - 9
Hjerneslag rammer hele familien	10 - 12
Statens Pensjonskasse informerer	13 - 15
Forsvarets seniorforbund	16 - 17
Expert Reiser - Kroatia	12 - 15
Statens Pensjonskasse informerer	16 - 17
Regulering av statspensjoner	18 - 19
Bergensavdelingenfeirer	22
Bombeflykapreren på Ørnes	23 - 30
FSF-lokallag	30

Forsidebilde: Vinter Scanstockphoto
Redaksjonen avsluttet 11 feb
Stofffrist nr 2/13 er 10/5-13

Medlemskontakt utgis av
Forsvarets Seniorforbund

Ansvarlig redaktør:

Arild Kristensen

Opplag: 30.477

Adresser og telefonnummer:

Leder Arild Kristensen,
tlf. 23 09 33 56/928 40 502
E-mail: arild@fsforb.no
Nestleder Karl O. Bogevoid,
tlf. 23 09 39 19/472 88 269
E-mail: karl@fsforb.no
Forb. sekretær Egil Vindorum,
tlf. 23 09 32 33/917 74 141
E-mail: egil@fsforb.no
Org. sekretær Eirik Davidsen,
tlf. 23 09 38 62/930 16 971
E-mail: eirik@fsforb.no
Kasserer Arnulf N. Eilertsen,
tlf. 23 09 32 62/922 20 601
E-mail: arnulf@fsforb.no

Arild Kristensen, leder. Foto FSF

Leder:

30 år for pensjonistens kår

Den 15. feb i 1983 møtte representanter fra 16 foreninger på Lahaugmoen. Disse representerte den gang mellom 500 og 600 medlemmer. Et interimsstyre hadde arbeidet en tid med å forberede etableringen av Forsvarets pensjonistforbund, og nødvendige dokumenter var i stor grad ferdig utarbeidet. Det var derfor naturlig at de fleste fra interimsstyret inngikk i forbundets første styre for perioden 1983-1985. Det skulle vise seg å være et klokt valg.

Vår første leder Jack Helle satt ved roret i tre perioder fram til 1989, og Arne Svendsen satt som sekretær helt fram til 1995 hvilket ble 12 år i tjeneste for forbundet. Vi skylder disse, og mange andre som var sentrale i forbundets arbeid de første årene, en stor takk for deres iherdige innsats til beste for ikke bare forsvarers pensjonister, men også statspensjonister generelt. Vedtaket som ble fattet av Stortinget den 10. juni i 1986 om at statspensjonene skulle reguleres i takt med grunnbeløpet i folketrygden (G-beløpet) var en seier for alle med pensjon fra stillinger i staten.

Et annet eksempel på at våre sentrale tillitsvalgte var effektive er saken om å oppheve loven av 1954 om utelukkelse av eldre fra styrer, råd og bedriftsforsamlinger i Staten. Saken ble tatt opp med Regjeringen i nov 1983 og i mar 1984 ble loven opphevet av Stortinget. Dermed forsvant den øvre aldersgrense for å inneha offentlige tillitsverv.

Mange er de saker og lovendringer som Forsvarets pensjonistforbund involverte seg i og fikk løst. Et siste eksempel fra den første tiden er fra sep 1984.

Da tok PPF opp spørsmålet om en raskere saksbehandling og utbetaling av statspensjon for de som gikk av for aldersgrensen. Også denne saken ble raskt ordnet, og medførte at Stortinget ga en tilleggsbevilgning på 2 millioner til forbedring av dataanlegget hos Statens pensjonskasse i tillegg til seks nye stillinger.

Fortsatt er det de lokale avdelingene som er grunnlaget for forbundets virksomhet. Per dato har vi 43 lokale avdelinger rundt om i landet. Om lag 8000 medlemmer som i hovedsak er tidligere ansatte i Forsvaret og deres ektefeller, samboende eller etterlatte, finner sitt sosiale nettverk gjennom deltakelse på medlemsmøter og andre sosiale aktiviteter. Men de lokale avdelingene er så mye mer. Her videreføres den tradisjon man følte eksisterte mens man var i aktiv tjeneste – at man først og fremst tok vare på hverandre.

Har så Forsvarets seniorforbund noen misjon blant dagens pensjonister? Er det saker som det er naturlig for et forbund som representerer tidligere ansatte i offentlig sektor å engasjere seg i. For eksempel i forhold til pensjonsreformen, i forhold til samhandlingsreformen, og i forhold til årlige statsbudsjetter hvor kreativiteten er stor når det gjelder å redusere pensjonistenes kjøpekraft i forhold til lønsmottakerne? Svaret er et rungende JA! Vi har fortsatt en jobb å gjøre. Og du skal vite vi gjør så godt vi kan med de ressurser som står til vår rådighet. Vår hovedoppgave er, og vil fortsatt være å arbeide målbevisst for at dagens underregulering av pensjoner i forhold til lønnsveksten, skal opphøre.

Du skal hedre din far og din mor, så du kan leve lenge

Jeg møter ikke sjelden foreldre som har det vondt fordi kontakten med ett eller flere av barna er brutt. Om det er flere konflikter som fører til brudd mellom foreldre og barn nå enn før, vet jeg ikke statistisk, men jeg møter denne problemstillingen stadig oftere.

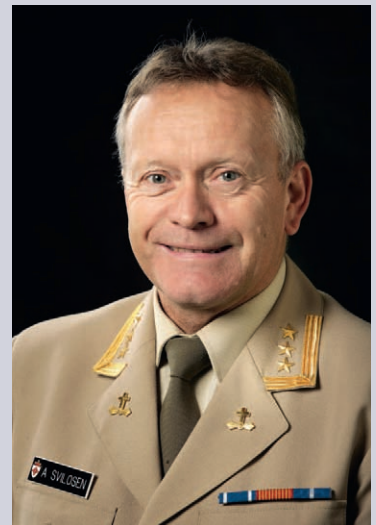
Det viktigste i livet er ikke det vi får til, men det vi får, har en klok mann sagt. Den største gaven vi kan få, er barn. Som foreldre kjenner vi på ekte glede når vi holder den lille i armene. Med stolthet og glede kjenner vi at det ligger noe av oss selv i barnet.

Det er utfordrende å være barneoppdrager. Noen hver av oss kjenner på at ting kunne vært annerledes. Vi kunne vært mer tilstede. Vi kunne satt grenser med større kjærlighet. Vi kunne møtt barna våre på en mer oppmerksom måte. De kunne vært spart for konflikter og såre opplevelser.

Vi er best på barneoppdragelse før vi får barn. Men jeg tenker at det ligger en trøst i det at når Gud har gitt oss et så viktig oppdrag, må han ha tenkt at det er nødvendig med en tabbekvote. Ikke en grenseløst stor tabbekvote, men dog en raus kvote.

De fleste familier opplever i perioder problemer og konflikter mellom voksne og barn. Det er en naturlig del av det å være sammen som familie. Men det er slitsomt når vi strever med konflikter over tid. Og ekstra strevsomt blir det når kontakten mellom barn og foreldre avskjæres og dialogen blir borte. Jeg møter foreldre som gråter og som inderlig ønsker å gjenopprette kontakten med sønnen eller datteren for å kunne snakke sammen og rydde opp i vanskelige forhold, men som ikke når fram.

Jeg vil henvende meg til barn som har brutt kontakten med mor og far.

ARNE SVILOSEN har teologisk embetseksamen, pastoral-klinisk utdanning, samt utdanning i familierapi administrasjon og ledelse. Han har også Forsvarets Høgskole. Arne har vært sokneprest i Hjørundfjord i 10 år, deretter på Lillehammer i ca 10 år. Så ble det 11 år i Forsvaret, først på DKØ, så stabsprest i Hæren for så fem år som feltprost, Utenlandstjeneste i Bosnia. Svilosen er nå prest på Lillehammer.

Uavhengig av årsak er det bare en vei ut av smerten og det er dialog og samtale som kan legge grunnlag for forsoning. Bryt tausheten og snakk sammen om gammelt nag og motsetninger slik at ikke det mest verdifulle i livet tapes – samholdet i familien. Mor eller far fortjener sjelden å bli ofret på stolthetens, sårhetens eller bitterhetens alter. Kjære sønn og datter jeg vil minne om innholdet i det fjerde bud: ”Du skal hedre din far og mor, så går det deg godt og du får leve lenge i landet”.

Om rekruttering til Forsvarets seniorforbund

Forsvarets seniorforbund (FSF) har i inneværende periode 2011 – 2013 hatt som formål å rekruttere relativt mange nye medlemmer, og kanskje særlig fra den «yngre garde». Det vil si medlemmer fra rundt femti årene og oppover.

AV: EIRIK DAVIDSEN

Denne økede rekrutteringen skulle komme gjennom at FSF skulle administrere og gjennomføre Forsvarets seniorkurs. I en avtale med Forsvaret er vi beskrevet som en ressurs og som rådgivere i senior- og pensjonsspørsmål. Forsvaret bestemte seg imidlertid for å gjennomføre seniorkursene i egen regi, og Statens Pensjonskasse (SPK) fikk kontrakten. Nå er det fortsatt slik at FSF bidrar til seniorkursene med egne foredrag og på den måten har vi en viss mulighet til å treffe potensielle nye medlemmer.

Vi hadde også håpet på muligheten for å få tilgang til oversikter over personell i Forsvaret som nærmet seg pensjonsalder. Men, det er ikke mulig av personvern hensyn. Forståelig nok.

Hvorfor skal vi så arbeide såpass mye med rekruttering? Jeg tenker at om vi ikke gjør det, så vil hele formålet med FSF forfalle etter hvert. Snittalderen er av forskjellige grunner rundt 76 år blant våre 7-8000 medlemmer. Skal nye medlemmer finne seg til rette i vårt forbund må de på en eller annen måte finne

andre de kan identifisere seg med. Selv om mange av oss kjenner hverandre fra et langt liv i Forsvaret blir aldersforskjellen noe stor når den kan være rundt 15 år og mer for de yngste. Vi ser at behovet og ønsker om hva FSF skal være for det enkelte medlem er forskjellig hos 70-80 åringer og hva dette er hos 60 åringer og yngre.

Det blir viktig for FSFs videre eksistens å danne en «grunnstamme» av nye og yngre medlemmer, som skal ta forbundet videre og utvikle det i tråd med tiden.

I forrige utgave av Medlemskontakt informerte vi om et tiltak i form av medlemsverving og premiering. Dette er nå i ferd med å bli satt i system. De som sender inn blankett om at de har vervet nye medlemmer blir registrert hos oss i Sekretariatet og premier vil komme når det er klart for det, i henhold til «statuttene». Det finnes en blankett på siste side av Medlemskontakt, og det vil bli en ny utgave på hjemmesiden, hvor det vil bli satt av plass for å registrere hvem som har vervet. På blanketten i medlems-

kontakt er det også lagt til en såkalt «QR» leser. Se siste siden.

For de som har smarttelefoner kan dere legge inn en «QRReader app», og når den leser av denne koden vil dere automatisk bli lagt over til innmeldingsblanketten på hjemmesiden. (Vi må jo henge med i tiden, i Forsvarets seniorforbund! He, he).

En ting jeg har forstått bedre etter hvert, er at det er på lokalt nivå at man virkelig kan verve medlemmer, og kanskje best der det enda finnes militære leire/institusjoner i nærheten. Vi ser at enkelte av våre 43 lokalavdelinger er veldig gode på verving, og andre kunne kanskje vært bedre. Men, da vet vi også at de lokalavdelinger som er på steder hvor Forsvaret har lagt ned sin virksomhet ikke har de samme forutsetningene for verving, som andre.

Stå på videre. Gjør FSF til et såkalt «bærekraftig» forbund, som utvikler seg videre og er med på å gi tidligere ansatte i Forsvaret et godt tilbud også i tiden etter at de er pensjonert derfra. Det trengs!

Statens vegvesen

Førerkort for seniorer

Nye regler fra 19. januar 2013

Slutt på «liten» legeattest for førere over 70 år

Fra 19. januar 2013 er det slutt på ordningen med «liten» legeattest i tillegg til ditt førerkort. Nye regler krever at dine førerrettigheter alltid skal fremgå av selve førerkortet.

Etter besøket hos legen må du heretter *levere helseattesten på en av Statens vegvesen sine trafikkstasjoner* som utsteder et nytt førerkort. Helseattesten blir utstedt for 1-3 år. Ditt nye førerkort vil få tilsvarende gyldighet. Gebyr for førerkortet er 240 kr + 65 kr for bilde.

Krav om legeundersøkelse utsettes fra 70 til fylte 75 år

Fra 19. januar 2013 blir ditt 100-års førerkort gyldig til du fyller 75 år uten at du behøver å ha med legeattest. Ønsker du å fortsette kjøringen etter fylte 75 år, må du innhente ny helseattest og få utstedt nytt førerkort for så lang tid som helseattesten sier.

Husk likevel at ingen må føre motorvogn ved kortvarig sykdom eller helsevekkelse, eller hvis bruk av medikamenter gjør at man ikke kan kjøre på en trygg måte. Legen har plikt til å melde fra til fylkesmannen dersom du over lengre tid (6 måneder eller mer) ikke fyller helsekravene.

Overgangsregler

Har du den 19. januar 2013 «liten» legeattest med utløpsdato etter at du fyller eller har fylt 75 år, kan du bruke ditt gamle førerkort inntil legeattestens utløpsdato. Ønsker du å fortsette kjøringen deretter, må ny helseattest anskaffes og nytt førerkort utstedes på samme måte som nevnt ovenfor.

Informasjon om våre trafikkstasjoner finner du på baksiden av arket. Mer informasjon om åpningstider og beliggenhet finner du på: www.vegvesen.no

Fra 19. januar 2013

Har jeg ikke samme rett på det gode liv som senior som da jeg var i aktiv tjeneste?

Svaret burde jo vært et udiskutabelt, og et rungende; jo, klart du har samme rett! Det er tydeligvis noen som også mener det er slik, men.... Når en skjønner at hensikten med den nye pensjonsreformen er å gi deg en lavere pensjon å leve av, år for år, og hensikten med den nye samhandlingsreformen er å spare penger i behandlingen av deg om du skulle bli syk eller hjelpetrengende, og at terskelen for i det heletatt å bli innlagt på sykehus blir høyere og høyere jo eldre du blir, ja da må det vel i det minste være lov å lure på hvordan dette skal ende også for en selv? Alle prognoser jeg har sett og lest viser i tillegg at det blir fler og fler pleietrengende i Norge i årene som kommer, og at det hverken er nok sykehjemsplasser eller ansatte til å drifte eldreomsorgen i sin helhet i de kommende tiår. Det er vel en sammenheng her, i at stadig færre tar spesialutdanning i geriatri, da seniorenne er nedprioritert. Det er fristende å tenke hvorvidt det er en kost/nytte analyse som klart viser den oppvoksende slekt at vi er ulønnsomme å drifte, og at det er det som overstyrer denne for oss tragiske og helt uakseptable utviklingen. Hva gjør vi med det? Venter til det blir for sent?

AV: TOR ULF BYGMESTER

På grunn av usikkerheten om hva fremtiden vil bringe, har Berit og jeg valgt å leve et aktivt liv hvor vi selv tar regien, så lenge vi klarer her og nå. Derfor trimmer vi regelmessig på en lystbetont måte. Det gir det nødvendige overskudd i hverdagen og fastlegen slipper unna med stort sett sin rutinemessige kontroll. Likevel – noen aldersrelaterte plager slipper heller ikke vi unna. Jeg tror at det å være aktiv og engasjert er en god resept for et godt liv som senior.

Kona og jeg er selvfølgelig begge to medlemmer i vår lokale avdeling av FSF her på Øvre Romerike hvor vi bor, og deltar på alle arrangementer, så fremt vi er hjemme. Sosial omgang med gamle kolleger i lystige lag, gir trivsel i hverdagen og

inspirasjon til å takke ja til fortsatt å bidra med vårt til fellesskapets beste. Som styremedlem er jeg gitt ansvaret for rekruttering av nye medlemmer, og styrer en komite til formålet hvor jeg sammen med 3 aktive herremenn driver kontinuerlig rekruttering.

Håper at du som leser dette nå, tenker på hvem i din bekjentskapskrets du burde invitere til medlemskap, tar kontakt og argumenterer for øyeblikkelig innmelding. Hjelp gjerne vedkommende med det praktiske. Bruk gjerne nettet. Det er i høyeste grad hjelp til selvhjelp vi snakker om. Da vårt forbund ble etablert for nær 30 år siden, var det bl.a. for å få etablert et system for regulering av statspensjon under utbetaling, og de klarte det. – Nå er

som dere skjønner, denne ordningen endret med pensjonsreformen av 2011. Heretter går det bare nedover igjen år for år. Mer enn noen gang trenger vi nå derfor deg og alle andre medlemsberettigede som medlem. Det er din fremtidige, økonomiske situasjon som senior det handler om. Vår innflytelse er relatert til medlemsoppslutning. Skjønner du alvoret?

Utenom styrevervet, har avdelingen min fått meg valgt inn i min kommunens Eldreråd. (Eidsvoll) Så langt har jeg fånyttet forsøkt å få rådet med på å vedta et Strategidokument med Handlingsplan for rådets virksomhet, slik at så vel kommunens beslutningstakere som innbyggere for øvrig, hadde noe langsiktig og håndfast å forholde seg til, for å sikre seniorennes etiske og fysiske levekår frem til siste slutt - noen årtier frem i tid. Dette ble jeg til de grader nedstemt i å få vedtatt, da Norsk Pensjonistforbund sine representanter i eldrerådet var i mot, og viste til et landsmøtevedtak om ny «eldrelov» fra 2015. Slik forblir eldrerådet i Eidsvoll fortsatt lett oppfattet som «et supperåd» som til enhver tid vil være «på hæla» med rådene til beslutningstakerne. FSF Øvre Romerike får nå heller vurdere hvorvidt

avdelingen selv skal utarbeide slike dokumenter. I så fall får vi se hvorvidt kommunens beslutningstakere (politikere og administrasjon) nås med våre argumenter like vel. Hvem vet? Det er tross alt vår egen fremtid som gammel det dreier seg om.

På fritiden farter Berit og jeg land og strand rundt med vår bobil, så fremt tiden tillater. Det er ikke sikkert at dere har tenkt så mye over hva en bobil ville kunne gjort med deres egen tilværelse? Vår tilværelse opplever vi som svært privilegert, nettopp på grunn av den. Bobilen står ferdig pakket i garasjen hjemme. Det er bare å fylle vann på tanken og flytte maten fra kjøleskapet inne over i kjøleskapet i bobilen, vri om nøkkelen og sette kursen ut i trafikken og følge GPS'n til et nytt utvalgt bestemmelsessted. Populært sagt har vi hytte på fire hjul, og vi flytter den med oss akkurat dit vi vil være der og da. Vi bruker vår bobil hele året. På vintrene har vi så langt, stort sett holdt oss i Norge, mens ellers i året frister utlandet stadig mer og mer. Vi har nok vært på nær de fleste steder i Norge og nesten over alt i Norden. Når det gjelder Europa for øvrig, har vi enda mye ugjort. Dessuten merker vi å ha stor glede

av å vende tilbake gang på gang til noen utsøkte «smuttronstaller» både her og nede i Europa. Noen ganger reiser vi alene – andre ganger sammen med andre. Bobilinteressen har ført til at jeg har fått opprettet en egen bobilkomite i NAF Øvre Romerike, som jeg leder for øyeblikket. Det er med bobiler som med seniorer – mye er ugjort. NAF sentralt er lydhøre og arbeider opp mot myndighetene med viktige endringer som må til i så vel førerkortforskriften som kjøretøyforskriften i Vegtrafikkloven som begge var skrevet og vedtatt lenge før bobilene gjorde sitt innvalg. En bobil er et fritidskjøretøy, men behandles av myndighetene som om det er et digert vogntog i næring. Det er ingenting som gjør seg selv.

Skulle noen av dere som leser dette få lyst til å kjøpe bobil, og er usikre på hva som er viktig å ta hensyn til i så måte, er det bare å ta kontakt. (Et nytt «Medlemstilbud») Det å kjøpe «katta i sekken» kan lett skje, og blir ofte kostbart og lite hyggelig. I alle fall lykke til, for du har vel lyst du også?

Uansett - vis at du bryr deg om din fremtid i nåtid – bli medlem av FSF nå!

Fra Venstre: Finn Nordstad (region 7), Oddmund Soleng (region 1), Per Hetty (region 2), Leder av valgkomiteen Arild Svein Bakken, Ole Sannes (region 5), Jan Bye Iversen (region 3), Kjell Ryan (region 4), Tore H Bjønnes (region 6) og forbundets kasserer Arnulf Nicolai Eilertsen. Foto:TB

Fra Landsstyremøte 1/13

(Forberedelse til landsmøte 2013)

Et fulltallig Landsstyre gjennomført årets første møte (LSM 1/13) i Oslo i dagene 4. og 5. feb. Siden forbundet har landsmøte (LM) i mai, var det naturlig at også leder av valgkomiteen deltok på møtet. Hovedsakene var, av naturlige årsaker, innspill fra Organisasjons- og vedtektsutvalget, samt Strategi- og handlingsplanutvalget. I tillegg var det en gjennomgang av tidsplan for saker fram til - og ikke minst gjennomføringen av LM. I relasjon til kommende stortingsvalg til høsten, jobbes det med å utarbeide konkrete standpunkter i pensjons-, skatt- og trygdespørsmål benevnt Prosjekt 2013. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Seniorsaken og FSF i regi av Senioresnes fellesorganisasjon (Sf).

Landsstyret har når forholdene har ligget til rette for det nyttet mandagskvelden til å besøke Oslo Militære Samfund (OMS) både for å overvære kveldens foredrag med påfølgende middag og til sosialt samvær. Så også denne gangen hvor Adm. Dir. Petter Jansen, Forsvarets Logistikk Organisasjon (FLO) ga en statusrapport.

AV: ARILD KRISTENSEN

Styremøtet ble som vanlig når møtene legges til Oslo, gjennomført i Rådhusgaten 2 hos Forsvarets personelltjeneste (FPT) hvor FSF er tildelt kontorplass. Her ligger alt vel til rette med tilgang til godt utrustet møterom (se bilde) og kantine for servering av lunsj til meget akseptable priser. Med andre ord en god ramme for et godt styremøte. Dog, som det fremgår av ovenstående bildet, så er det ennå

”et stykke vei” før dataverden har overtatt helt for papirsamfunnet i FSF selv om mye tyder på at kassereren er pålogget.

I sin åpning av landsstyremøtet kom leder inn på at forbundet run-der 30 år i disse tider.

Det var derfor var naturlig med en liten repetisjon av formål og hensikt med etableringen den 15. feb 1983 og med noen ord fra forbundets aktiviteter i de årene. Det

registreres at vårt arbeid med å ivareta og fremme medlemmenes økonomiske, sosiale og velferds-messige interesser med henblikk på pensjonisttilværelsen, er like aktuelt i dag som det var ved etableringen for 30 år siden. Forskjellen er først og fremst at på den tiden var det ingen regulering av stats-pensjonene med de konsekvensene det medførte. Etter innføringen av pensjonsreformen er status i dag at

Nestleder Karl O Bogevoid, Foto:TB

Landsstyret i arbeid, Foto:TB

våre pensjonsutbetalinger undergier en årlig underregulering i forhold til lønnsutviklingen, og at diverse kreative tiltak på skatte- og avgifts-siden i statsbudsjettet også er med å inndra kjøpekraft fra statspensjonistene (Det vises til egen uttalelse i saken anledning).

Innstilling fra Organisasjons- og vedtektsutvalget

Innledningsvis anbefaler utvalget i sin innstilling en litt mere romslig kravformulering til medlemskap. Videre anbefales toårs valgperioder opprettholdt, men at det åpnes opp for 1 års valg lokalt der det er nødvendig for å få en tilfredsstillende ledelse. Hva gjelder antall delegater til landsmøtet anbefaler utvalget å øke kravet til ekstra delegater fra 150 til 200 medlemmer. Dette vil kunne redusere antall delegater med ca 10 personer uten at forholdet mellom store og små avdelinger forrykkes..

Utvalget anbefaler videre at valgkomiteen overtar hele arbeidet og ansvaret med å innstille til valg av styremedlemmer til landsstyret.

Organisatorisk har det over noe tid vært et ønske at hvert fylke har kun 1 ansvarlig fylkesrepresentant. Dette bl a for å ha ansvaret for å fremme kandidat(er) til valgene til fylkes eldreråd. En regionrepresentant kan ha ansvar for flere fylker. Utvalget mener at den enkleste måten å gjøre dette på for å få kabalen til å gå opp, er å la Oslo bli egen region, og at avdelinger

tilhørighet justeres noe i forhold til dagens organisasjon.

Utvalget anbefaler også at regionene får et større ansvar for å samarbeide mere om felles aktivitet og reiser. Vedrørende medlemsrapportering og innbetaling av kontingent uttaler utvalget at sentrale myndigheter har fastsatt at 31.12 er utgangspunkt for økonomisk støtte for det påfølgende år. Det betyr at det er antall betalende medlemmer pr 31.12 forgående år som danner grunnlaget for tildelingen. Utvalget anbefaler at kontingent betales i et to års perspektiv med 31.12. og 15.4. som sentrale datoer. Avdelingene anbefales å fritta nye medlemmer innmeldt etter 1.8. å betale bare avdelingskontingent det året de melder seg inn.

Noen av utvalgets anbefalinger foreslås innført med virkning fra kommende landsmøte, mens andre vil være naturlig å innføre med virkning fra neste periode. Endelige forslag med landsstyrets innstilling til vedtak sendes avdelingenes som landsmøtedokumenter.

Innstilling fra Strategi – og handlingsplan utvalget

Utvalget har brukt gjeldende strategi- og handlingsplaner som mal for utarbeidelse av vedlagte dokumenter. Tidligere landsmøter har sluttet seg til hvordan disse er bygget opp, og utvalget har ikke sett noen grunn til å endre oppsettet. Utvalget har lagt vekt på en bedre sammenheng mellom dokumente-

ne, slik at det skal være en rød tråd fra strategiplanen via den toårige handlingsplan til virksomhetsplan for de enkelte år. Strategiplanen har et langt tidsperspektiv, og det byr selvsagt på utfordringer å se i krysstallkulen så langt fremover. Hovedutfordringene er i stort de samme for forbundet - stabilisere og helst øke medlemmassen, bedre økonomien, være en aktiv aktør i forhold til pensjons- og omsorgsspørsmål mot sentrale beslutningstakere og ikke minst yte god medlemspleie.

På tilsvarende måte som for strategiplanen har gjeldende handlingsplan dannet mønster for utarbeidelse av handlingsplanen for 2014 og 2015. De fleste punkter er revidert og etter utvalgets syn forbedret, og nye punkter er kommet til for å sikre at tunge poster i de årlige virksomhetsplaner kan henges opp i konkrete punkter i handlingsplanen. For å få budsjettene til å gå i hop, legger utvalget inn forslag om økning av forbunds-kontingenten.

Utvalget ser at dette er kontroversielt, men kan klart forsvares ut fra reduserte sentrale midler, og ikke minst at man fra både departementene og fra forsvaret nok forventer at forbundet selv må ta en større del av sine utgifter. Utvalget konkluderte i sin innstilling med at Landsstyret må se både strategiplan og handlingsplan i sammenheng med de økonomiske rammer som kan forventes.

Hjerneslag rammer hele familien

Et hjerneslag får store konsekvenser, ikke bare for den som blir rammet, men for hele familien. Det endrer både personlige relasjoner, kommunikasjon og identitet. Et hjerneslag kan gi både språkvansker som afasi, personlighetsforandringer og andre kognitive problemer - blant annet konsentrasjonsvansker og hukommelsessvikt. Mange av disse følgene etter hjerneslag får konsekvenser for kommunikasjonen i familien, viser en doktorgradsavhandling utført av Gabriele Kitzmüller ved Universitetet i Tromsø

Av: RENATE ALSÉN ØVERGÅRD,
JOURNALIST
I samarbeid med Universitetet
i Tromsø

– Kommunikasjon står sentralt i et familieliv, og blir ofte en stor utfordring. I tillegg til språkvansker og kognitive problemer, blir mange som lever med hjerneslag rammet av utmattelse som påvirker familielivet.

– Den slagrammede kan mangle krefter til å snakke om vanskelige ting. De vil også skåne sine nærmeste for belastninger ved ikke å prate om problemene, forteller Gabriele. Kitzmüller, som jobber som førsteamanuensis ved Høgskolen i Narvik, har intervjuet 42 personer i seks fylker i forbindelse med doktorgraden. Både slagrammede, ektefeller og barn av slagrammede.

Samhandlingsreformen har ført til at det hviler et større ansvar på familien til slagrammede enn før. Ofte må ektefellene sykmelde seg og noen ramler ut av arbeidslivet.

KOMMUNIKASJONSPROBLEMER
Informantene trekker også fram kommunikasjon som et problem i forhold til helsevesenet. De savner

Gabriele Kitzmüller
(Foto: Privat)

først og fremst kommunikasjon og informasjon. Den slagrammede har nok med å ta en dag av gangen, men familiene deres uttrykker et savn etter mer informasjon om hvordan de skal leve sammen etterpå. De savner også oppfølging i den ofte langvarige rehabiliteringsperioden, forteller Kitzmüller. Hun peker spesielt på at samhandlingsreformen har ført til at det hviler et større ansvar på familien enn det gjorde før. Tidligere var slagrammede lengre på sykehuset og ble gjerne overført til en rehabiliteringsinstitusjon i etterkant, mens de fleste slagpasienter i dag rehabiliteres i hjemmet. Kunnskapsnivået i mange kommuner er ikke godt nok til å møte slike utfordringer. Mange kommuner mangler spesialutdannede helsearbeidere. Ofte mangler det både logoped, nevropsykologer og ergoterapeuter for å nevne noen. Familien som overtar omsorgsansvaret for den slagrammede mye tidligere enn før får et stort ansvar for å skaffe den

hjelpen som trengs og skal orientere seg i et hav av tilbud som vedkommende kanskje kan benytte seg av, sier Kitzmüller.

Hun legger til at det kan dreie seg om flere år med rehabilitering, og at det derfor er behov for kontinuitet i tilbudet, spesielt når det gjelder oppfølging av hele kjernefamilien. Mange ektefeller må sykemelde seg for å ta seg av sin mann eller kone. Enkelte er nødt til å tre ut av arbeidslivet, noe som igjen går ut over økonomien, sier Kitzmüller.

IDENTITET, ROLLER OG RELASJONER

Den som er slagrammet opplever også at egen identitet endrer seg, både i forhold til kroppslige forandringer, arbeidslivet og fritidsaktiviteter.

Et tapt arbeidsliv kan ha store konsekvenser for selvbildet. Bare én av 17 slagrammede i studien kom tilbake i full stilling. De blir avhengige av andre og trenger hjelpemid-

ler. Noen føler også at de mister sin selvstendighet., de blir fratatt sin medbestemmelse, noe som er viktig for identiteten, sier Kitzmüller. Men partnerne opplevde også tap av identitet. De føler et stort omsorgsansvar og store deler av deres fritidsaktiviteter faller bort. Og med dette gjerne felles venner som de delte fritidsaktiviteter med. De er også redde for å forlate den som er syk fordi vedkommende kan få et nytt slag eller skade seg når de er alene hjemme og ikke får hjelp. Mange ektefeller føler seg fanget i sitt eget hjem. Rolleendringene i familien som tvinger seg frem etter slaget og de store endringene den slagrammede opplever på egen kropp, kan endre relasjonene i familien, noe som oppleves utfordrende, sier Kitzmüller.

RAMMER BARN

Omsorgsansvar kan også bli tillagt barn av slagrammede. Dette er gjerne i form av husarbeid og ansvar for mindre søsken. De har

ikke så mye fritid som andre barn. Hvor belastende dette blir for barnet synes å være avhengig av hvilket utviklingsstrinn barnet er på, sier Kitzmüller.

En av de hun intervjuet som hadde opplevd at en av foreldrene fikk slag, fortalte at hun forlot hjemmet tidlig og flyttet langt unna. Belastningen hadde vært for stor. Noe forskeren for øvrig kjenner igjen fra annen litteratur om emnet.

Noen av foreldrene fortalte at barna fikk psykosomatiske problemer som vondt i magen som ingen fant ut av, konsentrasjonsproblemer og problemer med skolearbeidet. Barna blir mye overlatt til seg selv. Begge foreldre oppholder seg på sykehuset i lengre perioder umiddelbart etter slaget. At rollemønsteret i familien endrer seg når den slagrammede kommer hjem igjen, påvirker også barna, sier forskeren. Kitzmüller forteller at helsevesenet hadde svært lite å tilby disse barna og de følte at de ble oversett. For mange familier blir støtteforeningene viktige. Der kan de snakke med andre slagrammede og deres pårørende og få støtte og veiledning.

FAMILIEN ER REDNINGSBØYEN

For den slagrammede blir familien ofte en redningsbøye. Det å ha en familie gir den som er rammet en grunn til å stå på og komme tilbake til livet. Men hvordan familiene hadde det på forhånd før slaget inntraff hadde mye å si for den videre utviklingen. Par som hadde levd i langvarige og stabile forhold ble som regel tettere knyttet til hverandre og deres livsverdier endret seg, mens par i kortvarige forhold ofte gikk fra hverandre, sier Kitzmüller.

Mange par påpekte også at deres livsverdier har endret seg. De har lært seg å gripe øyeblikket og nyte livet. Karriere og penger har kommet mer i bakgrunnen, og familie og venner er blitt viktigere. De er blitt mer bevisste på hva som er viktig i livet. Mange opplevde at samholdet i familien hadde ført dem nærmere hverandre og mange opplevde også personlig vekst.

IKKE FJERN HÅPET

Kitzmüller håper at helsevesenet skal bli mer oppmerksom på problemene som disse familiene støter på. Spesielt må det legges mer vekt

på afasi, og det bør støttes opp om kommunikasjonsprosessene i familiene.

Hun peker også på at prognoser tidlig i sykdomsfasen bør stilles med stor varsomhet. Håpet er en bærende faktor. Helsepersonell har her en viktig oppgave i forhold til hvilken informasjon vi gir. Noen får en fandanivoldsk holdning og skal motbevise negative prognoser, mens andre gir opp. Det er eksempler på folk som har nektet rehabilitering fordi de er blitt fortalt at prognosene er så dårlige likevel. Flere av mine informanter har fått høre at de måtte sitte i rullestol resten av livet eller trengte plass på sykehjem. Dette viste seg å være riktig bare for én av dem. En annen som fikk denne prognosen kom seg faktisk tilbake i en krevende jobb mot alle odds, sier Kitzmüller.

Cruiseturer med reiseleder

Østersjøen inkl utflukter

"Vision of the Seas" 25. mai – 8 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 10.500,-

Pris pr. pers i utvendig dobbellugar kr. 11.000,-

Inkl.: Fly tur/retur København, 8 dagers cruise inkl. alle måltider, tips, reiseleder og utflukt i alle havner.

Ultimate Østersjøen inkl utflukter

"Vision of the Seas"

18. juni – 13 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 15.500,-

Pris pr. pers i utvendig dobbellugar kr. 17.500,-

Inkl.: DFDS Seaways til København inkl. middag og frokost, 12 dagers cruise inkl. alle måltider, tips, reiseleder og utflukt i de fleste havner. Retur med buss Stockholm – Østlandet.

Bergen, Geiranger, Shetland, Færøyene og Island inkl. utflukter

"Brilliance of the Seas"

27. juli – 12 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 17.500,-

Pris pr. pers i utvendig dobbellugar kr. 19.500,-

Inkl.: Fly tur/retur London, 12 dagers cruise inkl. alle måltider, tips, reiseleder og utflukt i alle havner.

De britiske øyer inkl. utflukter

"Vision of the Seas"

7. august – 11 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 12.000,-

Pris pr. pers i utvendig dobbellugar kr. 13.000,-

Inkl.: Fly tur/retur København, 11 dagers cruise inkl. alle måltider, tips, reiseleder og utflukt i alle havner.

Vestlige Middelhav

"Liberty of the Seas"

6. oktober – 8 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 10.900,-

Pris pr. pers i dobbellugar med balkong kr. 13.200,-

Inkl.: Fly tur/retur Barcelona, 2 utflukter, 7 dagers cruise inkl. måltider, tips og reiseleder.

Syddlige Karibien

"Celebrity Eclipse"

15. november – 17 dager

Pris pr. pers i innvendig dobbellugar kr. 19.900,-

Pris pr. pers i dobbellugar med balkong kr. 22.900,-

Inkl.: Fly tur/retur Miami, 1 natt på hotell i Fort Lauderdale, 14 dagers cruise inkl. måltider, tips og reiseleder.

TURKALENDER

Mars:

- 21 Påsken i Portoroz
- 28 Påsken i Viborg

April:

- 3 Opplev Tsjekia
- 16 Holland blomstertoget

Mai:

- 9 Blomstringstur
Leikanger
- 20 Dans TanumStrand
- 22 Riga og Tallinn
- 25 Østersjøcruise

Juni:

- 2 Olden
- 30 Strømstad og Koster

Juli:

- 6 Stockholm
- 7 Flor og Fjære
- 14 TaubeSpelen
- 14 Flor og Fjære
- 21 Danmark
- 24 Lofoten
- 25 Stiklestadspelet
- 31 Svalbard

August:

- 5 Island
- 7 Valdalen
- 8 Oset Høyfjellshotel
- 14 Vinfestival i Rudesheim
- 15 Bornholm
- 22 St.Petersburg
- 29 Sommer i Tyrol

September:

- 1 Gdansk, Warnemünde og Rostock
- 9 Gardasjøen
- 22 Rødungstøl Høyfjellsh.
- 22 Costa Brava

Oktober:

- 4 Trimtur for "voksne"
- 8 Kroatia
- 24 Ølfestival i Bremen

November:

- 30 Lübeck julemarked

Jarlsberg
Reiser AS

tlf. 33 33 33 22

post@jarlsbergreiser.no

www.jarlsbergreiser.no

Forvirrende debatt om tjenestepensjon

Av: FINN MELBØ,
ADM DIR I SPK

Kan vi forvente at vanlige folk kan skille mellom feil og fakta - når ikke journalister, «eksperter» og næringslivsledere kan det? Nå trengs det en opprydding i pensjonsdebatten.

I begynnelsen av januar kom Banklovkommisjonen med sin innstilling om ny tjenestepensjon i privat sektor. Det ble samtidig startskuddet for en hektisk og svært forvirrende debatt om tjenestepensjon. Over natten gikk offentlig ansatte fra å være pensjonstaperne til å bli pensjonsadelen – i alle fall i mediene. Dette er én av flere misforståelser som Statens pensjonskasse mener må oppklares.

IKKE UNNTATT PENSJONSREFORMEN

- Den alvorligste misforståelsen er at offentlig sektor er unntatt pensjonsreformen, sier administrerende direktør i Statens pensjonskasse, Finn Melbø.

For eksempel skrev politisk redaktør i VG, Hanne Skartveit, at offentlig ansatte er den norske pensjonsadelen. Hun mente at det er urimelig at det ikke blir endringer i tjenestepensjonen.

Hun fikk følge av NHO-president Kristin Skogen Lund, som uttalte til NRK at ”det er en stor unnlatesynd at hele pensjonsreformen ikke er innført i offentlig sektor”.

- Det kan virke som de to glemmer at to svært vesentlige elementer i pensjonsreformen, levealdersjustering og ny regulering av pensjon, også er innført i offentlig sektor, sier han.

OPPSTO MISFORSTÅELEN HER?

Misforståelsen oppsto kanskje her: Mens tjenestepensjonsordningene i privat sektor ser ut til å bli endret, er hovedprinsippene for offentlig tjenestepensjon foreløpig som før. Offentlig tjenestepensjon gir altså

fortsatt en garanti på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget hvis du har full opptjening i 30 år. Men garantien er før levealdersjustering.

- Når pensjonen levealdersjusteres, betyr det i praksis at pensjonen kan bli lavere enn 66 prosent. Og jo yngre du er, jo sterkere effekt gir levealdersjusteringen, forklarer Melbø.

Her er et eksempel:

En person som er født i 1958, vil få 60,66 prosent av pensjonsgrunnlaget som 67-åring – ikke 66 prosent. Det er det samlede nivået på alderspensjonen fra Statens pensjonskasse og folketrygden. Tallet får vi ved å dele 66 prosent på forholdstallet for 1958-årskullet, nemlig 1,088.

Prognosene til forholdstallene ligger på www.nav.no

INDIVIDUELL GARANTI

- De som er født i 1958 eller tidligere, har fått en egen individuell garanti i offentlig tjenstepensjon. Denne garantien gjør at de får løftet alderspensjonen opp til 66 prosent av pensjonsgrunnlaget sitt uansett, også dersom levealderjusteringen gjør at pensjonen i utgangspunktet blir mindre – hvis de har full opptjening. Det kan gi inntrykk av at de er skjermet fra pensjonsreformen. I virkeligheten var det gamle regelverket slik at noen grupper fikk langt mer enn 66 prosent før reformen, sier Melbø. Han forteller at grunnen til at denne garantien ble innført, er at disse årskullene har liten tid til å påvirke pensjonen i særlig grad ved å jobbe lengre, slik yngre årskull har. Et lignende hensyn ble for øvrig også tatt i ny AFP i privat sektor.

- Hvis personen i eksempelet jobber til han er 68 år og 8 måneder, har han kompensert for levealderjusteringen, og er igjen på samme nivå som før pensjonsreformen. Hvor lenge hver enkelt må jobbe for å kompensere for levealderjusteringen avhenger av årskull, utdyper han.

DETTE ER SIKKERT

Etter at partene i arbeidslivet ble enige om offentlig tjenstepensjon i 2009, ble regelverket for årskullene frem til og med 1953, klart. Regelverket for årskullene etter 1953 er ikke endelig avklart ennå.

- Nå venter vi på høringsforslaget fra regjeringen om hvordan offent-

lig tjenstepensjon skal tilpasses den nye folketrygden for de som er født etter 1953. Men uansett hvordan det nye regelverket blir, får alle pensjonen sin levealderjustert. I tillegg får alle, uansett årskull, pensjonen sin regulert etter nye regler. Ny regulering av alderspensjonen og utbetalt AFP, er et av de viktigste tiltakene i pensjonsreformen for å redusere pensjonskostnadene, sier Melbø.

Det betyr i praksis litt mindre pensjon utbetalt i forhold til den gamle reguleringen. Med andre ord: Også ansatte i offentlig sektor gir bidrag til å redusere pensjonskostnadene i samfunnet.

SÆRALDERSPENSJON

I Forsvaret finnes særaldersgrensen 60 år. Denne særaldersgrensen har gitt de som er født i 1954 og 1955 mulighet til å fratrukke seg med særalderspensjon etter 85-årsregelen. Denne regelen innebærer at dersom summen av medlemstid og alder er 85, er det mulig å fratrukke seg med særalderspensjon tre år før særaldersgrensen. Det betyr at de allerede har vært pensjonister i to år.

De som er født i 1956 og har særaldersgrense i forsvaret, kan tre av i 2013 når de fyller 57 år. Siden regelverket ikke er avklart for disse årskullene, vet de ikke hvordan den fremtidige alderspensjonen fra Statens pensjonskasse vil bli. Men husk at årskullene til og med 1958 har den individuelle garantien.

SPISER IKKE OPP OLJEFONDET

Så til en annen misforståelse: Fi-

nansavisen skrev i en artikkel at offentlig ansattes pensjonsrettigheter spiser opp hele Oljefondet. Det stemmer ikke.

- Av rundt 840 000 kommunalt og statlig ansatte med en offentlig tjenstepensjon, er det i underkant av 300 000 der pensjonene utbetales direkte fra statskassen uten at det er avsatt egne «øremerkede» midler (fond) for å dekke de fremtidige pensjonsforpliktelsene, forklarer Melbø. Nåverdien av disse pensjonsforpliktelsene er beregnet til ca. 414 milliarder. Verdien av Oljefondet utgjør nå ca. 3 921 milliarder. De statlige tjenstepensjonsforpliktelsene utgjør med andre ord 11 prosent av Oljefondet.

VELG DIN RÅDGIVER MED OMHU

Mediene har ikke en lett oppgave. Pensjon er komplisert, og har ikke blitt enklere etter at pensjonsreformen trådte i kraft. Statens pensjonskasse er glad for at pensjon når førstesidene til avisene, men vet at feil informasjon skaper frustrasjon og forvirring hos folk. Det er viktigere enn noensinne at alle arbeidstakere tar ansvar for sin egen pensjon – og ikke gir opp i avmakt. Det er dessverre også mange eksperter og pensjonsrådgivere som bidrar til forvirringen.

- Vårt beste råd er derfor at både medier, virksomheter og folk flest velger sine eksperter og pensjonsrådgivere med omhu, avslutter Melbø.

Forsvarets seniorforbund

Forbundet for alle seniorer som har eller har hatt tilknytning til Forsvaret

FORSVARETS SENIORFORBUND HAR I 30 ÅR STÅTT VAKT OM VÅRE OPPARBEIDETE RETTIGHETER, OG REALVERDIEN AV VÅRE PENSJONER.

VÅRE OPPGAVER:

- Saksbehandle og levere innspill på forhold som er av betydning for medlemmene
- Hjelp enkeltmedlemmer i pensjonsaker der hvor dette er ønskelig eller nødvendig
- Være aktiv i forsvarer og media for å lege forholdene til rette for våre medlemmer
- Påvirke sentrale myndigheter i alle forhold som er av betydning for medlemmene
- Arbeide for at forsvarer støtte til forbundet og avdelingene blir opprettholdt
- Være en pådriver slik at opparbeidede og framforhandlede rettigheter blir opprettholdt
- Motivere avdelingene til samlet profilering og rekruttering
- Engasjere oss lokalt i arbeidet med å vedlikeholde og videreformidle lokal militærhistorisk kunnskap og tradisjon

DETTE HAR VI OPPNÅDD:

- Din pensjon er gjenstand for årlig regulering i takt med grunnbeløpet i folketrygden. Innført i 1986
- Tilgang til å benytte forsvarer avtaler på hotell og leiebil
- Avtale om økonomisk støtte til drift av forbund og lokale avdelinger
- Tilgang til utstyrte kontorfasiliteter for forbund og lokale avdelinger, stillet til disposisjon fra Forsvaret
- Medvirket til at Statens pensjonskasse har endret sine informasjonsrutiner vedrørende pensjon
- Ditt pensjonsgrunnlag blir oppregulert når du fyller 67 år tilsvarende lønnsveksten fra uttakstidspunktet. Gjelder fra januar 2011 for de med særaldersgrense på 60 år
- Gratis distribusjon av Medlemskontakt som vedlegg til Forsvarer forum (f)

HVA VI KAN GJØRE FOR DEG

Innføring av Pensjonsreformen mvf 1. januar 2011 har stor betydning for nåværende og kommende pensjonister. Forsvarer seniorforbund arbeider kontinuerlig for å påvirke sentrale myndigheter med tanke på nødvendige tillempinger for å redusere de mest negative konsekvensene av reformen.

Samhandlingsreformen vil få stor betydning for oss alle. Vi driver et aktivt informasjonsarbeid. Mange av våre avdelinger har medlemmer i kommunale - og fylkeskommunale eldreråd. Sentralt søker vi å påvirke

myndigheter slik at reformen ikke skal få negative virkninger for våre medlemmer, og at vi har et pleie- og omsorgstilbud som gir verdighet livet ut.

Vi søker å forhandle flere og stadig bedre medlemsfordeler. Vi søker å være oppdatert på e-post med avdelingene og å jour på egne hjemmesider, samtidig som vi utgir Medlemskontakt fire ganger per år med et innhold som er aktuelt og lesevennlig.

Følg med på:

www.fsforb.no

STØTT VÅRT ARBEID GJENNOM MEDLEMKAP!

UTTALELSE FRA FSFS LANDSSTYRE:

STATSBUDSJETTET 2013

Forsvarets seniorforbund reagerer sterkt på at det nok en gang kommer skatteskjerpelse som rammer pensjoner under utbetaling. Det er nå på tide at pensjonistene heiser flagg og sier i fra at nok er nok. Denne gangen er de selektive tiltakene rettet mot minstefradraget på lønnsinntekt og pensjonsinntekt. For lønnsinntekt er fradaget nå hevet fra 38 til 40 % mens det for pensjonsinntekt står urørt på 26 % som det har gjort de siste år. Regjeringens målsetning om å dempe veksten i statens pensjonsutgifter kjenner ingen grenser. Det viser også til hevingen av trygdeavgiften fra 3 til 4,7 % for pensjonsinntekt.

PENSJONSREFORMEN

Forsvarets seniorforbund støttet arbeidslinjen i pensjonsreformen, men da må aldersgrenser i arbeidslivet erstattes med andre virkemidler enn fysisk alder.

Dagens ordninger om reduksjon av sykepenger etter fylte 67, og bortfall etter 70 år må endres.

De iverksatte selektive tiltak, levealdersjustering, underregulering av pensjoner under utbetaling og endring av skatte- og avgiftssatser er i realiteten en reel nedskrivning av opparbeidede pensjonsrettigheter.

HOVERPRIORITERINGER FRAM MOT STORTINGSVALGET 2013

1. Det skal arbeides for at underreguleringen av pensjoner under utbetaling opphører, subsidiært at dagens reduksjonsfaktor på 0,75 % nedtrappes til å bortfalle over en periode på 3 til 5 år
2. Dagens aldersgrenser i arbeidslivet fjernes, subsidiært heves til 75 år. For de yrkesgrupper som har særaldersgrenser søkes de erstattet med funksjonskrav i stedet for alderskrav.
3. Det utbetales sykepenger til arbeidstakere mellom 67 til 75 år.

Oslo den 11. feb 2013

For landsstyret i Forsvarets seniorforbund

Arild Kristensen
Leder

Regulering av statspensjoner – Et historisk tilbakeblikk

Status før 1.5. 1975 var en svak underregulering av folketrygdpensjonen. Det samme med statspensjonen. Det var lite misnøye og/eller diskusjon om årlig regulering. Folketrygdens innføring fra 1967 skjedde med fryd og gammen. Myndighetene innkasserte store beløp som premie fra arbeidstakere og arbeidsgivere og kvitterte med løfter om store fremtidige pensjoner. Alle var fornøyde. Etter innføring av moms i 1970 hadde statens inntekter øket betraktelig. Mot midten av 1970-tallet var en del økonomer blitt klar over at over tid vil økningen av ansatte i stat og kommuner føre til stigende tall på offentlige budsjetter i form av lønn med tilhørende pensjonsutgifter og sterk økning av folketrygdens utbetalinger. I de faglige miljøer var diskusjonen begynt, men i media var det få som brydde seg.

AV: TOROLF STØYVA

Den 1. mai 1975 fikk vi nytt lønnsregulativ i staten. Ytelsene fra folketrygden ble regulert i forhold til reguleringen av grunnbeløpet (G) med knekkpunkt på 8 G og maks

12 G. Statspensjonene ble regulert prosentvis i forhold til økningen av satsen i det lønnstrinn pensjonsgrunnlaget ble regnet etter ved pensjoneringen. Knekkpunkt etter satsen i lønnstrinn 27 og maks etter lønnstrinn 37 til enhver tid. Ved full opptjening gikk folketrygdens tilleggspensjon stort sett til fradrag i statspensjonen.

Før vi går videre må det fremholdes at pensjonsspørsmål har et langsiktig perspektiv. Byråkrater som arbeider med neste års budsjett, har et kortsiktig perspektiv. En stor innsparing på ett års pensjonsoppgjør kan løse et kortsiktig problem. Det kan være ergerlig for pensjonistene, men ikke dramatisk. Gjentas det år etter år, blir bildet derimot helt annerledes.

Rundt midten av 1970-tallet fant byråkraterne i Finansdepartementet på noe "lurt." De våget ikke å foreslå en endring av reguleringsmekanismen for statspensjoner, men de hadde funnet ut at ved å gi ca. halvparten av lønnsøkning i form av opprykk til høyere lønnstrinn, sammen med tilsvarende lav økning av satsene i hvert lønnstrinn,

kunne de spare inn store summer. Dette ble satt i verk, for statspensjonene, men ikke for folketrygdpensjonene, der det stort sett dreide seg om minstepensjoner. Dette fikk konsekvenser:

Folketrygdpensjonene økte prosentvis med ca. det dobbelte av brutto statspensjon. Samordningsfradragene økte mer enn brutto pensjonen. Resultatet av dette ble at ved hver regulering ble utbetalt pensjon fra Statens pensjonskasse stadig lavere. Noe som var enda verre var at knekkpunktet i folketrygden var betydelig høyere enn i pensjonskassen. I lønnsområdet mellom de 2 knekkpunktene ytet folketrygden, ved full opptjening, 45 % pensjon, mens statspensjonen ga 66/3, eller 22 %. Dette betydde at å ha lønn i dette området, medførte et pensjonstap på 23 % av lønnen i dette området. Paradoksene og mangel på logikk ble gradvis synlige. På oppfordring utarbeidet jeg den gang en analyse med beregninger rundt dette. Beregningene var basert på følgende forutsetninger:
De senere års økningstall for lønn i offentlig sektor, full statspensjon

og gjennomsnittslønn i staten. Beregningene vist at hvis denne reguleringsmekanismen fortsatte i samme spor fremover, ville en alderspensjon fra pensjonskassen gå i 0 i løpet av 12 – 13 år, og en enkepensjon gå i 0 i løpet av 7 – 8 år. Verbalt fremholdt jeg at myndighetene var i ferd med å endre hele statspensjonsordningen fra å være en selvstendig pensjonsordning til å bli en slags tilpassingsordning til bare folketrygdpensjon. Jeg sa også, som eksempel, at hvis en offiser og/eller politimann gikk av med full statspensjon ved 57 års alder, ville det bli lite igjen av statspensjonen når han/hun fylte 67 år og fikk folketrygdpensjon.

Det kom reaksjoner fra mange, men byråkratene og politikerne tidde stort sett stille. Det haglet med kritikk, skjellsord og spydigheter, til dels også oppgitthet. Pensjonerte skolelærere hadde høyest støynivå, og de rettet skytset, av forskjellig kaliber, hovedsakelig mot pensjonskassen.

Kritikken og misnøyen kom forholdsvist raskt, men de første årene var den, etter min oppfatning, temmelig ustrukturert. Vi hadde et statspensjonistlag (senere LOP), men det lå nærmest nede for telling på den tiden. Vi hadde også Norsk Pensjonistforbund, men der var interessen stort sett konsentrert om folketrygden og minstepensjon. Etter noen år begynte det å utkrystallisere seg grupper av pensjonister som forsto hva som var på ferde. I denne gruppen var det mange med god innsikt og forstand, men antallet i denne gruppen var lite, i forhold til alle pensjonistene.

Det er ingen tvil om at det var ofiserene som først samlet seg til profesjonell opptreden på denne pensjonsarenaen. Aktivitetene resulterte i opprettelsen av Forsvarets Pensjonistforbund (FPF) den 15. februar i 1983. Jack Helle ble forbundets første leder og Arne Svendsen ble sekretær. Helle var virkelig ”rett mann på rett plass.” Han hadde bakgrunn i Forsvarets hemmelige tjenester og Ombudsmannen i Forsvaret. Han hadde et meget stort kontaktnett, var besvoret med Nils Langhelle, en innflytelsesrik representant på Stortinget og forsvarsminister fra 6.1. 1952 til 14.6. 1954. Dessuten var han godt kjent med tidligere finansminister Gunnar Berge.

Jack Helle var stillferdig i sin opptreden, men han var aktiv på de rette stedene, med saklige fremstillinger og tungtveiende argumenter. I byråkratiet møtte han stort sett bare taushet men ikke motargumenter. Han klarte å vinne gehør i det politiske miljø. Byråkratene måtte utarbeide nytt regelverk, men de forsøkte å begrense omfanget.

Resultatet ble at fra 1. mai 1986 skulle statspensjonene reguleres i takt med G, slik som folketrygdpensjonene, men knekkpunktet og maks ble ”glemt.” En ny runde i Stortinget medførte at fra 1. januar 1988 skulle knekkpunktet være 8 G og maks 12 G, slik som i folketrygden. Alle løpende pensjoner ble omberegnet i samsvar med dette.

Denne omlegningen dreide seg om store milliardbeløp etter dagens

kroneverdi. Det var en meget tung kamp som krevde både iherdighet, faglig innsikt og god fremstillingsevne, men den lyktes. Det sterke angrepet på stats- og kommunepensjonene ble slått tilbake. Det er verd å merke seg at det ikke var statens egne organer som drev frem denne omlegningen.

Det kan ikke være noen tvil om at det var en imponerende innsats som stort sett startet i begynnelsen av 1980-årene og som ga sårt tiltrengte resultater fra 1.5. 1986 til 1.1. 1988. Det var Forsvarets pensjonister som på organisatorisk vis startet denne kampen. Det var disse som førte an og som på strategiske punkter klarte å vinne gehør for å bevare statspensjonene. Andre pensjonistorganisasjonen grodde opp etter hvert, og bra var det. Å kjempe mot statens etablerte organer er som kjent ikke lett. I ettertid kan man undres, og spørre seg, hvordan og hvorfor denne kampen førte til seier. Jeg tror det i betydelig grad har å gjøre med ofiserenes yrkesmessige opplæring, utdanning og erfaring. Jeg tenker på dette å opptre i organisatorisk form, undersøke motpartens sterke og svake siden, vinne tillit på de rette steder osv.

Det nåværende Forsvarets Seniorforbund har helt klart mye å være stolt over mht aktivitetene og kampene etter sin inntreden på statspensjonenes arena på 1980-tallet. Her er det mye erfaring og lærdom å hente, noe som er verdifullt i dagens situasjon, der også folketrygden er aktuell. Men det er, og blir, et annet tema en annen

Reis trygt og godt med SOLGRUPPEN

Kjære reisevenner

Her kommer en liten solhilsen fra oss på deilige Gran Canaria

Tradisjonen har blitt at vi på høsten reiser til Albir og på vinteren reiser vi til Kanarieøyene. Nå har nesten 50 forsvarspensjonister med familie og venner tilbragt 4 uker i sol og varme på Gran Canaria - noen ble noen uker til. I år var de fleste samlet på et nylig rehabilitert hotell i Puerto Rico. Nydelige leiligheter med store terrasser og godt utstyrte kjøkken og badrom. Herlig poolområde med gode liggestoler og 27 grader i bassenget. Noen av oss foretrekker jo sjøen for bading og Amadoresstranden og andre deilige strender har ca. 20 grader i sjøen. Alle steder finner vi godt utvalg av restauranter, enten vi ønsker dansk sild med snaps, en liten toast, tapas, lokale spesialiteter, blåskjell, supper eller en god stor lunsj eller middag. Vi har hatt trim med Rigmor i 45 min 2 ganger i uken, og det hjelper å få strukket og tøyet på kroppen, alle trimmer etter sin evne og over halvparten av gruppa har deltatt. Turmulighetene er flotte, enten man vil spasere på strandpromenader eller gå på fine stier innover til "Norgesplassen", "Våresplassen", "Rigmorsplass" eller på kryss og tvers sine egne stier. Det er umulig å gå seg bort. 6'ern har vært kjempepopulær; hver søndag utvidet til Kulturaften med innslag fra deltakerne, og ellers deles gode historier og livserfaringer på 6'ern. Hotellet har ikke fått in-

stallert norske TV-kanaler ennå, men alle fikk sett norske alpinog skiskytterbragder på svensk TV - da opplevde vi til og med hvordan svenske kommentatorer skrøt av de norske deltakerne. Solgruppen har et variert aktivitetsprogram med interessante utflukter og sosiale sammenkomster. Bingo, quiz, kaffekos med nystekte vafler, vinkvelder, dansekvelder, spansk-kurs, gåturer m.m. Ja, jeg har nå arrangert turer med Solgruppen i 16 år og er kjempefornøyd med oppfølgingen vi får av de i alle situasjoner som har oppstått. Den trygghet og omsorg de viser er unik som turoperatør. Vi er som en storfamilie på tur og de gjør alt de kan for at vi skal ha en trivelig ferie. Mange reiser også alene og her blir de tatt inn i gruppen. Vi har det topp! Eneste skår i gleden har vært meldingene hjemmefra om at det fortsatt er kald vinter. Men rustet med fin brunfarge, økt dose med D-vitaminer og gode ferieminner er vi godt rustet til å tåle det norske klima før vi igjen kan samles på tur med gode venner. På neste side kan dere se beskrivelse av neste tur. (Dere bør være snare med å melde deres interesse da grovskissen på turen ble presentert her idag var det flere som meldte seg på med en gang).

Hilsen Ole

Solgruppen har kort og langtidsferie til Albir, Mojacar og Gran Canaria hele året! Man kan reise når man vil og være så lenge man ønsker og det fra flere flyplasser i Norge. Vi har mange forskjellige bosteder å velge mellom. I Albir har vi i perioder også singelturer der du slipper å betale enkeltromstillegg. Vi har faste avganger med seniordans og vi skreddersyr turer for lag og foreninger.

Solgruppen har også reiser til Amerika. Bli med på tur 21 mai fra New York til San Fransisco og opplev "alt". Gran Canyon. Monument Valley, Storbyer, landsbyer, amish, indiankultur, monumenter og mye mere. Se flere turer på amerikabussen.no

Reiseglede- trygghet- trivsel- fellesskap

Solgruppen.no

Ny høsttur til Albir og pilegrimsbyen Santiago de Compostela!

Bli med Ole og Anita på en ny spennende rundtur i Spania og deilig opphold i vårt andre hjem i solen, Albir. Vi reiser 26.sept og vi har lagt opp en trivelig og opplevelsesrik reise hvor vi flyr ned til Spania og har vår egen buss derifra.

Høydepunktene på turen er mange, : Galicia og nord-Spania er veldig andeledes enn sør-Spania. Vi kommer tett på historien, naturen og den vakre arkitekturen. Turen er et minne for livet. **Madrid**, Spanias flotte hovedstad er majestetisk og gjestfri. Byen har vært hovedstad i Spania siden 1562, og er den høyest beliggende hovedstaden i Europa. Hjertet er den sjarmerende gamlebyen. **Santiago de Compostela** var etter Jerusalem og Roma den viktigste pilegrimsbyen. En flott universitetsby med spir, praktfulle historiske bygninger, trange gater, kirker og monumenter. Et flott skue. Pilegrimsveien som går gjennom variert natur. Her kan man velge å gå noen korte etapper eller bli med i bussen. Vakre sletter og skoger. Vi skal nyte deilig mat og drikke. Vinstopper og picknick. **Leon**. Vi skal overnatte på en 5 *parador, et kloster fra 1600-tallet, en uforglemmelig opplevelse **Porto** En av Portugals fascinerende byer. Kjent for sin portvin og gamlebyen står på Unesco liste. **Toledo**, Spanias gamle hovedstad er eventyrlig vakker og spennende. Her skal vi på lokale verksteder og vandre i de gamle gatene. Vi spiser deilig middag før vi får se byen i opplyst i natten.

Denne bussturen blir avslappet og fin med fantastisk natur og unike opplevelser. Fordelen med a vi har vår egen buss hele veien gjør at man velger selv om man ønsker å gå litt av pilegrimsturen eller ikke. Mange av oss blir med i bussen og nyter de pittoreske landsbyene langs pilegrimsveien. Anita har lagt inn flere overraskelser..... Etter 8 opplevelsesrike dager er vi alle tilbake i Albir. Her skal vi nyte late dager under solen i 2- 3 uker eller mere om man ønsker langtidsferie. Velg om du vil bo på hotell med halvpensjon eller forskjellige leilighetsalternativer. Alle våre boalternativer ligger sentralt i koselige Albir. Solgruppen har lagt opp til aktiviteter, utflukter og sosialt samvær. Inkludert i turen er alltid en ”blikjentfest” med god mat og drikke i Solgruppens egen Bok-Cafe, en heldagstur med lunsj og drikke, ”ut i det blå” med Anita og Ole. Sekserklubben er sam vanlig plass. Trim blir det også. Velg selv hvor lenge du vil være før vi med mange reiseminner i kofferten tar flyet hjem. Bli med på en fantastisk tur og bli kjent med nye og gamle venner! For de som ønsker å ta fly rett ned til Albir så har vi flere avganger fra flere flyplasser i Norge. Velg selv når du vil reise og hvor lenge du vil være. Fellestur 5 & 12.oktober.

**Ring idag og få tilsendt dag for dagprogram for turen. Dette er en fantastisk tur som passer både for den aktive og den mindre aktive. Ta med venner eller reis alene. Tlf. 73 53 50 12 eller anitaelisabeth@solgruppen.no www.solgruppen.no
Ole Engeskaug tlf. 22 52 15 81 Velkommen på tur gamle og nye venner!**

Avdelingens leder, Arne Bryøen. Foto: AT

Bergensavdelingen feirer de første 30 år!

Siden det i 2012 var 30 år siden Forsvarets Seniorforbunds Bergensavdeling ble opprettet, måtte dette markeres på en skikkelig og verdig måte. Og hva passet vel bedre enn å kombinere jubileet med et julevorspiel?

AV: FINN NORDSTAD

Så torsdag 13. desember var 46 medlemmer samlet i ærverdige Grand selskapslokaler midt i Bergen sentrum sammen med kveldens eneste gjest utenfra – forbundets nestleder Karl Bogevoid. Bergensværet tilbød ikke til særlige uteaktiviteter, derfor ble det mer hyggelig inne når gjestene ble tatt i mot av leder festkomiteen, Berit, med et godt glass med musserende dråper i salongen. Praten gikk lystig da leder Arne ønsket alle velkommen inn i spisesalen. Vel benket oss ga han ordet til kveldens toastmaster, nestleder Tor, som på en elegant måte loset oss gjennom et utsøkt måltid.

Underveis ga leder Arne en orientering om oppstarten for 30 år siden, det som da var hovedsaker det ble jobbet med, videre blant annet om reiseaktiviteter og framtidige utfordringer. Forbundets nestleder Karl slapp heller ikke unna og i sin inspirerende tale ble nok noen og enhver overrasket over mangfoldigheten til forbundets sekretariat.

Sangene under måltidet ble ledsaget av en dyktig spillemann på torader trekkspill. Sigbjørn hadde fått æren av å takke for maten, og ispedd noen gode historier ble det satt et verdig punktum for måltidet. Til musikk fra et helt torader orkester fra Åsane bydel ble så kvelden tilbrakt i salongen med det som hører til etter et godt måltid – kaffe avec. Det var til og med noen som dristet seg til å besøke dansegulvet.

Til slutt noen ord til festkomiteen:

BRAVO ZULU som oversatt fra marinespråket er **”WELL DONE”**

BOMBFLYKAPREREN PÅ ØRNES

**KNUT ELLINGSÆTER,
SIVILINGENIØR,
MARINELØYTNANT
OG KRIGSFLYGER**

Da den tyske invasjonen av Norge fant sted i april 1940 var landet uten en samordnet forsvarsstrategi. Forsvaret hadde ingen enhetlig nasjonal ledelse. Det eksisterte heller ingen enhetlig forsvarsledelse på regionalt nivå. Det var derfor ikke til å unngå at enkelte lokale befalingsmenn på mer eller mindre selvstendig initiativ ble engasjert i hendelser som krevde mot og beslutningsdyktighet, og som i ettertid erfares som både dramatiske og spektakulære. En sivilingeniør ansatt ved Haugvik Smelteverk i Glomfjord, vernepliktig marineflyger Knut Ellingsæter, viste seg å være en slik befalingsmann.

AV: BERNARD DUNCAN LYNG

KNUT ELLINGSÆTER

Knut Ellingsæter ble født 18.1.1910 i den lille bygda Fiksdal i Møre og Romsdal som eldste av 4 gutter. Faren var offiser, og familien flyttet til Trondheim i 1915, for så å flytte til Molde i 1924. I en tid da de aller fleste familier i Norge hadde mer enn nok med å få endene til å møtes, var Knut Ellingsæters mor av den klare oppfatning at skulle

hennes fire sønner kunne møte framtiden med tillit så måtte de alle ha en god utdannelse. Hun gjorde derfor sitt ytterste for å motivere sønnene til å satse på en akademisk karriere. Denne positive pådriverrollen resulterte til slutt i en søskenflokk på tre sivilingeniører og en advokat. I ung alder viste Knut Ellingsæter en utpreget praktisk og teknisk

legning, men i tillegg evner innen realfag på skolen. Det kom derfor ikke som noen overraskelse på familien at han i slutten av tenårene uttrykte ønske om å satse på studier ved NTH, studier som ble påbegynt i Trondheim sommeren 1928. Men også andre innsatsområder fristet.

Knut hadde nok som mange andre på hans alderstrinn latt seg imponere av flybragder utført i tjuårene av norske flypionerer som Roald Amundsen og Hjalmar Riiser-Larsen. Flyging var på den tiden så absolutt i fokus, og han kunne godt tenke seg å avtjene verneplikten som flyger. Så stor var interessen at han våren 1930 like godt søkte opptak ved Marinens flygeskole ved Karljohansvern i Horten.

Fra NTH student til marineflyger

Normalt ble mellom 10 og 20 søkere av en til dels meget stor søkermasse innkalt til legeundersøkelse. Av disse ble vanligvis fra 4 til 10 tatt ut til å begynne første del av utdanningen som vernepliktige flyelever. I løpet av utdannelsen, normalt etter en til to måneder, ble ytterligere et par elever tatt ut fra kurset og enten dimittert eller overført til annen tjeneste. Marinens flygeskole hadde i 1930 en varighet på ett år. Etter avsluttet utdanning og bestått prøve for det militære flysertifikat, ble eleven tildelt flyvingen og samtidig

NTH student og flyentusiast Knut Ellingsæter, 1930

Øvelsesflyging med MF 11 over Åsgårdstrand 1933.
Foto: Knut Ellingsæter

utnevnt til vernepliktig underoffiser (kvartermester). Ett av kravene ved opptak var at en forpliktet seg til fire årlige repetisjonsøvelser, hver på 40 dager, etter avsluttet utdanning. Full gjennomføring av dette programmet ledet normalt fram til løytnants grad.

Som "sivilist" uten noen tidligere forankring til Marinen eller sjømannslivet hadde Knut Ellingsæter selv ikke store forhåpninger om å nå fram blant de mange søkere. Men til sin store overraskelse og glede fikk han sommeren 1930 brev om han var en av åtte utvalgte som hadde passert alle opptaksprøvene, og skulle påbegynne utdannelsen ved skolen 3. oktober 1930. Dermed måtte han midlertidig avslutte studiene ved NTH, og satse på en utsettelse av disse. Etter en grundig legesjekk fulgte en konsentrert opplæring over de neste 12 måneder. Praktisk flytrenting parallelt med rekruttskole. Entusiasme og pågangsmot ble tidlig profilert av elevkullet, og samtlige hadde fløyet solo før jul.

Så fulgte fire måneders teoretisk opplæring i blant annet fag som

flyteknikk, taktikk, motorlære, meteorologi, navigasjon, våpenlære og sykepleie. Etter dette fulgte praktisk flytrenting med forskjellige flytyper, skytetrening, bombing, rekognosering, fotografering samt natt- og blindflyging.

Foruten Knut besto kullet av følgende flyelever: *Haakon Hasberg Grant Breien, Jens Andreas Dahle, Bjarne Jæger Nilsen, Nils Olavs Fletre, Jakob Roll-Hansen, Arild Widerøe og Bjørn Moss Simonsen*. Samtlige åtte flyelever fullførte flygerutdannelsen med glans og kunne stolt feste flyvingen til sine jakkebryst den 26. september 1931.

Knut Ellingsæter dro etter endt flygerutdanning i 1931 tilbake til NTH og fullførte sin sivilingeniørutdanning. Han fikk deretter stilling ved NTH som assistent. I tillegg fikk han anledning til å gjennomføre de 4 obligatoriske årlige repetisjonsøvelsene. I 1937 var derfor Knut rulleført som marineløytnant kvalifisert som marineflyger, navigatør og observatør, og oppsatt som marineflyger i nøytralitetsvakten i tilfelle konflikt.

Flyelevkullet (sittende på bakken) med instruktører og skoleledelse, Karljohansvern, Horten 1930. Nederste rekke fra venstre: Bjarne Jæger Nilsen, Nils Olavsens Fletre, Knut Ellingsæter, Jens Andreas Dahle, Bjørn Moss Simonsen, Arild Widerøe, Haakon Hasberg Grant Breien, Jacob Roll-Hansen.

Fra årlig repetisjonsøvelse 1933, en blanding av løytnanter og kvartermestere. Fra venstre: Hans Berg Wendelborg, Einar Fredrik Olsen, Fritz Svenson, Einar Kjell Lystad, Bjørn Moss Simonsen, Nils Olavsens Fletre, Jens Andreas Dahle og Arild Widerøe

Fra sivilingeniør til bombeflykaprer

Knut Ellingsæter ble ansatt som sivilingeniør ved Haugvik Smelteverk i Glomfjord i 1938. Knut ble av de fleste i Glomfjord kjent som en humorfylt, åpen og vennlig ”soring”, og fikk snart mange lokale venner. Det var alminnelig kjent

gjennom ”jungeltelegrafene” at han var vernepliktig marineløytnant, og hadde vært militærflyger. Å ha en slik kar blant seg, det likte arbeidsfolket i Glomfjord. Det var en viss trygghet i det, særlig med tanke på de mørke skyene som nå senket seg over Europa.

Da det tyske angrepet mot Norge ble innledet 9. april 1940 var folk flest preget av angst, usikkerhet og uro. Alle dystre spådommer hadde slått til. Rundt om i de mange hjem satt folk flokket rundt radioen. Eventuelle lokale ”unormale” hendelser ble raskt oppfanget av lokalbefolkningen og rapportert. Så også i Meløy kommune. Da et tysk Heinkel tomotors bombefly av typen He-115 med flottører om ettermiddagen lander på sjøen i Spildervika den 13. april 1940 ved tettstedet Ørnes i Meløy kommune, ble alle bygdas kommunikasjonslinjer straks aktivert. Det het seg at det tyske flyet på flo sjø hadde ”taxet” inn mot en liten sandstrand nedenfor hovedbygningen til *Sigurd Bernhoft* på Ørnes, og at to av det tyske mannskap hadde midlertidig forlatt flyet for å forsøke å få tak drivstoff. I mellomtiden hadde sjøen begynt å falle, og flyet sto nå på fast grunn. Tyskerne måtte vente noen timer til sjøen hadde steget igjen før de kunne ta av.

Meløy kommunes lensmann *Aksel Tønnseth* og ordfører *Nystad* var blant de som ble varslet av folk i bygda. Også Knut Ellingsæter i Glomfjord. I forståelse med lensmann Tønnseth besluttet Knut Ellingsæter at situasjonen hjemlet lokal militær handling. Gjennom samarbeid med formannen i skytterlaget, *Arne Bergene*, fikk han på kort tid samlet en gruppe skyttervenner fra Glomfjord skytterlag. Iført marineløytnants uniform fikk han så gitt skytterne en foreløpig ”briefing” før de alle ble transportert videre til Ørnes. Det tyske mannskapet måtte om nødvendig avvæpnes og arresteres gjennom et koordinert og raskt taktisk angrep. Om nødvendig gjennom presis og målrettet punkttskyting. Tyskerne måtte ikke få anledning til å sabotere flyet. Det tyske mannskapet måtte nøytraliseres, men flyet måtte helst ikke bli skadet for mye.

Ved ankomst i nærheten av det tyske flyet får skytterne en taktisk ”briefing”, og blir fordelt av marineløytnant Ellingsæter til egnede skyte- og overvåkingss-tillinger. De blir kort tid etter observert av de to av flybesetningen som hadde forlatt flyet på jakt etter drivstoff, men som da umiddelbart returnerer mot bombeflyet. Ellingsæter roper nå ut at han som norsk offiser oppfordrer det tyske mannskapet om straks å overgi seg, ellers vil det bli åpnet ild. De tyske flybefalet ignorerer denne ordren, men gjør derimot et forsøk på å starte opp flymotorene. Knut Ellingsæter gir straks sine menn ordre om å skyte mot de to, samt mot avtalte deler av flyet. På kort tid er to av mannskapet såret av prosjektiler, og et kvitt tørkle kommer til syne fra ”cockpiten”. Tyskerne overgir seg. Ikke nok med det, det tyske bombeflyet var nå blitt Knut Ellingsæters krigsbytte.

Samtidig som det tyske flymannskapet klatrer ned fra flyets cockpit blir to gjenstander kastet i sjøen. En av skytterne fra Glomfjord, visstnok *Karl Korsnes*, vasser utover i det grunne vatnet og henter opp gjenstandene. Det viser seg å være flyets loggbøker og flykart i en tilpasset metallbeholder, samt en enhet som senere viste seg å være nødvendig kodeutstyr for meldingssamband.

De to sårede og de øvrige av flymannskapet blir straks tatt hånd om av lensmann Tønnseth og hans lokale hjelpere. Politimesteren i Bodø blir varslet. Han beslutter at fangene umiddelbart skal overføres til Bodø med vaktbåten ”Syrian” under kommando av vernepliktig kaptein *B. K. Kaaveland* for internering og avhør. Det nyetablerte Vaktkompaniet i Bodø samt Fylkesmannen blir varslet og oppdatert.

I samråd med sine skyttervenner fra Glomfjord og noen få av stedets lokale befolkning beslutter Knut Ellingsæter å gjennomføre tiltak for å skjule det tyske bombeflyet. I ly av nattermørket mellom 13. og 14. april ble derfor det tyske flyet tauet til Hopen på Mesøya av M/K ”Rota” med *Edmund Knudsen* ved roret. He-115 flyet blir der fortøyd ved en bratt fjellknatt, og kamuflert med greiner og bar. Bosatte i nærheten ble evakuert av sikkerhetsmessige grunner.

Ellingsæters tyske bombefly

Knut Ellingsæter tar nå telefonisk kontakt med 3. Flyavdeling i Tromsø. Knut fremfører en grundig oppdatering på hendelsesforløpet, og bombeflyets tilstand. Han rapporterer at han ikke hadde funnet skuddskader av betydning som kunne redusere flyets flygeevne. Motorene, brennstofftankene og flottørene var uskadet. I tillegg var

flyet utstyrt med 2 stykk bomber, hver på 250 kg, samt to fullt brukbare maskingeværer med totalt ca 5000 skudd. Flyets loggbøker, kart og tilhørende kodeutstyr var også tatt i forvaring.

Knuts initiativ og prestasjoner blir selvsagt møtt med stor begeistring. Han får imidlertid beskjed om at pågående særdeles viktige flyoppdrag måtte prioriteres, men at de snarest mulig ville få sendt ned et fly med reserveflyger som tidligere var utsjekket på He-115 for å få ført det tyske flyet opp til Tromsø. De norske styrkene trengte sårt ekstra bombefly for å sette inn mot de tyske inntrengerne.

Knut Ellingsæter fikk også klar beskjed om at han fra nå av måtte anse seg som mobilisert for krigstjeneste ved 3. Flyavdeling på Skattøra ved Tromsø. Han måtte snarest avslutte sin nåværende ingeniørstilling ved smelteverket, og være klar til å reise nordover på kort varsel. Knut måtte sørge for at de tyske loggbøker, kart og kodeutstyr snarest mulig ble overført til relevante britiske styrker av etterretningsmessige grunner. Tilgjengelige opplysninger som kunne hentes ut fra disse kunne være av stor betydning for de allierte. I tillegg måtte de tyske nasjonalitetsmerkene på flyet overmales, og flyet tankes opp og klargjøres for flyging. Søndag 14. april ble de to sårede flygere overført til Bodø sykehus. Sjefen, løytnant *Vogler*, hadde et skuddsår i låret, og en annen av flybesetningen hadde et skuddsår i skulder og hånd. Politiet begjærte alle 4 avhørt i forhørsretten.

Flybesetningen viste seg å være Leutnant zu See *Joachim Vogler*, Unteroffizier *Karl Zaisler*, Obergefreiter *Walter Himstedt* og Unteroffizier *Ernst Welp*. Dommerfullmektig *Sund* avhørte alle 4. Begge

De tyske kjennetegn blir her malt over av medlemmer av vaktlaget.
Foto: Kyrre M. Hansen

Det tyske flyet kamouflert i påvente av at det blir hentet opp til Skattøra

de sårede ble avhørt på sykehuset. Løytnant Vogler forklarte under avhøret at hans He-115 var en av tre bombefly som den 13. april hadde tatt av litt før kl. 1300 fra Sola sjøflybase ved Stavanger, som en del av en større tysk støtteoperasjon tilknyttet de tyske kampanjeringene i Narvik området. De tre flyene tilhørte 1. Staffel av Küstenfliegergruppen 106. De hadde alle møtt sterk motvind på den lange turen nordover og sør for Narvik fløy de inn i et forrykende uvær. Resultatet var at de måtte snu og lande på turen sørover for å forsøke å finne ekstra drivstoff. Potensielle drivstoffdepoter på flyturen sørover hadde vært avmerket på flykartet, blant annet Grønøy og Ørnes. Løytnant Vogler valgte å lande ved tettstedet Ørnes ca. kl. 1815. Sorenskriveren i Bodø sørget nå etter anmodning fra Ellingsæter for at de "sensitive" gjenstandene som hadde blitt hentet opp av sjøen ved det tyske bombeflyet ble tatt med spesialkureer til Tromsø, der de skulle videreleveres til relevante engelske offiserer.

Det skulle gå 10 dager før det tyske He-115 bombeflyet kunne hentes. Den 23. april ble marineflyger løytnant *Haakon Magnus Jørgensen* (tidligere utsjekket på norskinnkjøpte He-115) og flymekaniker *Østern* fløyet ned til Bodø hvor de lander kl. 0700 med en norsk MF.11. (nr. 344) ført av løytnant *Oddvar Wenger*. Her gikk de to flypassasjerene om bord på vaktskipet "Johan Hjort", og forsatte sørover til Ørnes. Ved ankomst ved det tyske bombeflyet ble det skutt varsleskudd, og de to "fremmede i uniform" ble bryskt nektet adgang til flyet av et bevæpnet vaktlag bestående av *Trygve Berg Hansen, Hans Fjelldal* og *Kyrre M. Hansen*. De var overbevist om at Jørgensen var tysk offiser. Først da

lensmann Tønnseth ankom fikk de "aller nådigst" nærmere seg flyet. I løpet av den 24. april ble bombeflyet gjenstand for tekniske reparasjoner og klargjøring. Det ble startet opp flere ganger for motortest. Flottører og rør ble testet ved korte overflateturer innover fjorden. Knut Ellingsæter var i mellomtiden blitt varslet og medvirket i forberedelsene.

Endelig, om kvelden den 24. april i vakkert vårvær, tok det tyske bombeflyet av med løytnant Jørgensen ved spaken. Jørgensen flyr først til Bodø hvor det lander kl. 1920 der flyet umiddelbart blir tanket opp, og gjenstand for nye kontroller. Grytidlig om morgenen den 26. april sender så Jørgensen beskjed til Skattøra om at han starter fra Bodø kl.0500. Samtidig sender han samme beskjed til signaloffiseren i Harstad. Dette for at turen skal kunne bli gjort kjent for flest mulig av de allierte styrkene i området. Deretter bærer det rett opp til Skattøra ved Tromsø, der det tyske bombeflyet lander kl.0721. Det sier seg selv at det å føre et tysk bombefly med tvilsom "krigsmaling" opp gjennom leia overvåket av britiske krigsskip var særdeles risikofylt. Det ble derfor satsset på ekstrem lavflyging hele veien nordover. Knut Ellingsæter reiste neste dag, den 27. april, til Bodø, der han for første gang på flere år entret cockpiten på sitt yndlingsfly, den norskbygde MF 11, nr.344. Det var dette flyet som hadde transportert Jørgensen fra Tromsø til Bodø to dager tidligere. Klokken 0518 tok flyet av med løytnant Oddvar Wenger ved spaken og Knut som passasjer. Flyet lander ved Skattøra klokken 0850. Knut Ellingsen kunne fra nå av titulere seg "krigsflyger".

Aktiv krigstjeneste i Nord Norge

De første dagene i mai tilbrakte Knut bak spaken på MF.11 fly som

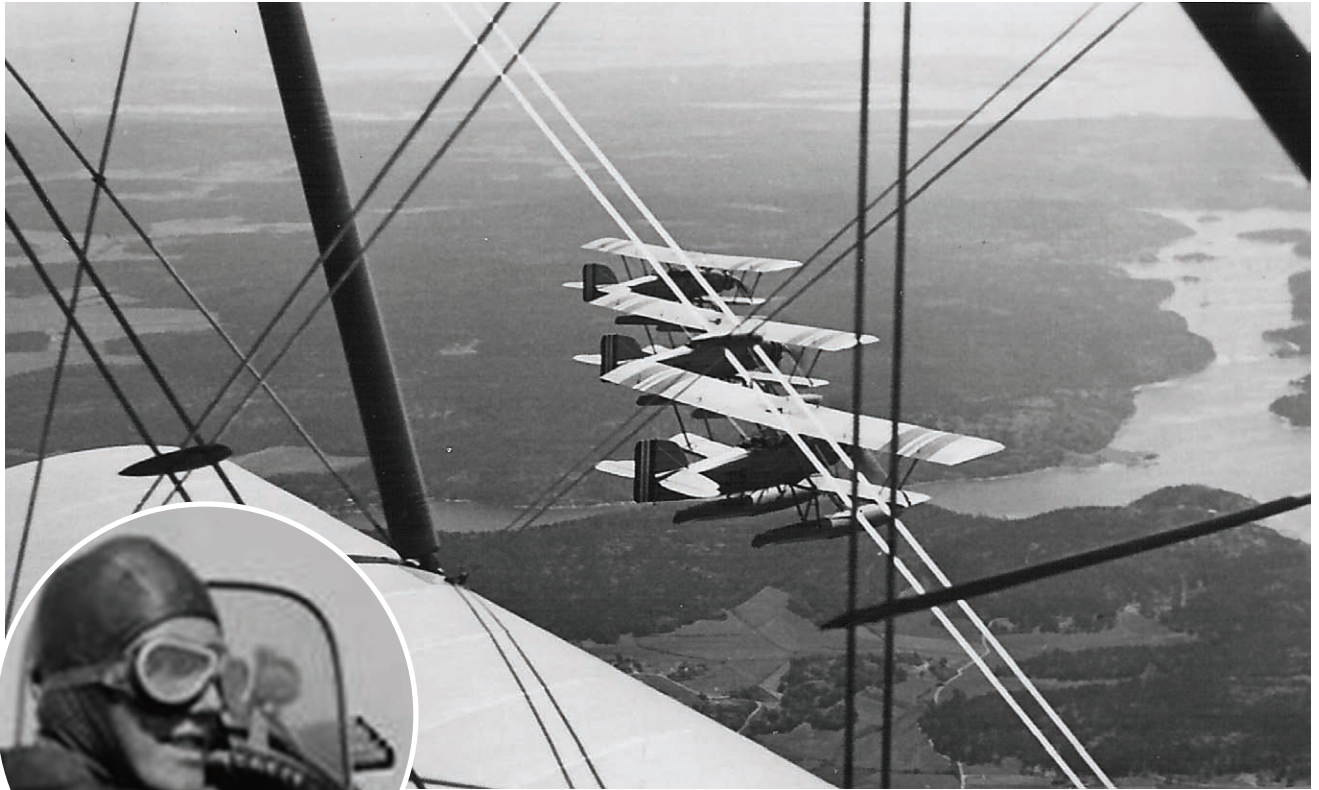
flyelev. Gjenoppfriskning av gamle kunster måtte til. Han fløy også tokt som observatør. Men allerede 11. mai tok Knut Ellingsæter av på sin første selvstendige flytur under krigsforhold. Den 14. mai flyr han sjefen for 3. sjøfartsdistrikt, kontreadmiral *Leif Hagerup*, fra Tromsø til Harstad og retur.

I mange uker etter 9. april var det forbundet med livsfare å fly sør for Tromsø. Profilen av en MF 11 var ikke kjent av britiske luftvern-skyttere, og flyet kunne lett bli tatt for et tysk fly. De mange allierte krigsskipene patruljerte i fjordene, og en effektiv meldingstjeneste mellom allierte og norske styrker var enda ikke organisert. Samtidig foregikk det en hektisk møtevirksomhet mellom de norske og allierte militære sjefene i Tromsø, Lavangen, Harstad og Skjellfjorden i Lofoten hvor en stor del av den britiske flåten skjulte seg for tyskerne.

Veiene var dårlige og til dels uframkommelig etter hvert som vårløsningen satte inn. Vi må i lys av dette kunne forstå hvor enormt viktig i krigssammenheng det var for generalmajor *Carl Gustav Fleischer* og andre norske ledende offiserer å kunne ty til de norske MF 11 flyene som ble fløyet ut fra Skattøra av Knut Ellingsæter og hans kollegaer. De robuste norskbygde MF 11 sjøflyene var som skapt for slike oppdrag.

Dette tre-seters rekognoseringsflyet ble først fløyet høsten 1931. Fram til 1940 ble det bygget 25 fly av denne typen. Med en 575 hk motor hadde det en maks. fart på 235 km/t. Det hadde slippapparat for tre 100 kg bomber, hadde ett fastmontert colt maskingevær på øvre ving, og ett bevegelig maskingevær over flyskroget, og ett under.

Fra sambandsloggene på Skattøra kan vi lese at Knut Ellingsæter som ansvarlig fartøysjef fra 11. mai til

Robuste norskbygde MF 11 sjøfly på oppdrag.
Foto: Knut Ellingsæter

siste logget tur 7. juni i alt fløy 12 operative flytokt. Den viktigste i krigssammenheng var kanskje et observatør- og etterretningstokt den 22. mai. Som flyger på MF 11 nr. 334 er oppført løytnant Knut Ellingsæter. Som observatør er oppført løytnant *Indseth* som kom fra Hålogalands flyavdeling på Andselv, Bardufoss, og som var kjent i fjellområdet hvor kampene foregikk – noe marineflygerne ikke var.

Som telegrafist, mekaniker og mg-skytter er oppført *Østern*. Toktet gikk til Lavangen hvor generalmajor Carl Gustav Fleischer hadde sitt hovedkvarter på Soløy. Samme dag ble Kobberfjell, Kubergget og Lillebalak erobret av norske og allierte styrker, og dagen etter ble mekanikere og soldater fra Hålogaland

flyavdeling beordret til Hartvigvann for å overta og om mulig sette i stand 10 tyske Junkers Ju 52 som ble etterlatt der.

Det er verdt å nevne at Knuts gamle venn og kullkamerat fra 30-årene, marineflyger *Bjarne Jæger Nilsen*, ankom Skattøra fra Bodø sist i mai. De to flygerkameratene hadde dermed en uke med krigsoperasjoner fra samme base inntil de allierte forlot Norge, og de norske styrkene så seg nødt til å kapitulere.

Knuts videre skjebne

Etter siste flytokt 7. juni 1940 ble samtlige fly som fortsatt var operative tildelt mannskaper med tanke på evakuering ut av landet. Noen få flygere og mekanikere ble i denne prosessen "overtallige". Det var rett

og slett ikke plass til dem. Knut Ellingsæter var sammen med sine gode venner løytnant Bjarne Jæger Nilsen og kvartermester Grønli Johansen blant disse. Jæger Nilsen og Grønli Johansen bestemte seg for å dra sydover hjem til Horten, og Knut Ellingsæter reiste tilbake til sin gamle jobb ved smelteverket i Glomfjord. Han arbeidet her til smelteverket ble stengt etter den vellykkede allierte sabotasjeaksjonen i september 1942. Knut ble i denne sammenheng sammen med andre ansatte overført til Årdal og Sunndal verk. Han stiftet her familie i 1952. Han flyttet senere til Oslo, Sunndalsøra og tilbake til Oslo med tre barn, hvor han døde i 1972 av leukemi. Årdal og Sunndal verk ble hans arbeidsplass livet ut. Til tross for en modig og helhjertet krigsinnsats i de særdeles kritiske

måneder etter 9. april 1940, så snakket Knut nødig om sine krigsopplevelser med familie og venner. Han inngår dermed i gruppen av landets mange ”tause helter”. Knut etterlot seg hustru og tre barn. Knut Ellingsæter vil for alltid bli husket i krigshistorisk sammenheng som ”Bombeflykapreren på Ørnes”.

Kilder og støtte:

Norges sjøkrig 1940-45

Bind IV, Orlogskaptein E.A. Steen, 1958

Hærens og Marinens flyvåpen 1912-1945, Fredrik Meyer

Marinens flystasjon i Tromsø -Nøytralitetsvakt og krigsflyging, OT-TAR 2-2005. Fridtjof Sandring

Krigsdagene i Bodø, 9.april-20.mai 1940, Nils Parelius

Fienden lander på Ørnes, NF, 7.april 1990, Bjørn Rydmark

Meløy bibliotek v/Adele Neverdal
Årbok Meløy 1995, 55 års minner, Asbjørn Solheim

Årbok Meløy 1999 og 2000, Slaget om das Luftwaffe, Rolf Dybvik, Kåre Blix

Lokalhistoriker Hans Hansen, Glomfjord

Einar Ellingsæter, Bærum

Knut Ellingsæter, Nittedal

Fridtjof Sandring, Tromsø

Loggbokinfo 1940 Skattøra, Fridtjof Sandring

Helge Jæger Nilsen, Gildeskål

Forfatterens sluttkommentarer.

Det kaprede tyske He-115 bombeflyet ble etter ankomsten til Skattøra gitt norske kjennetegn og påsatt nummeret F 62. Det ble malt i den norske marinefargen, pansergrå, med flaggstriper på vingene og sideroret. Flyet ble senere brukt på flere bombetokt ved Narvik-fronten. Flyet ble i forbindelse med kapitulasjonen etterlatt på Skattøra som ”ikke flydyktig”. Ett av de øvrige He 115 som tok av fra Sola 13. april måtte nødlande ved Brønnøysund. Den tyske flybesetningen ble arrestert av politiet, og flyet beslaglagt. Det ble den 28. april fløyet opp til Skattøra av løytnantene Sigurd Sivertsen og Carstein Harr, med Løvgren som mekaniker. Flyet ble påmalt norske kjennetegn, gitt nummeret F 64, og satt inn i angrep mot de tyske stillingene ved Narvik fronten. I forbindelse med kapitulasjonen ble det fløyet til Shetland hvor det kom under alliert kontroll. Da de engelske styrkene forlot Nord Norge i juni 1940 tok de med seg alle internerte tyske flymannskap. Ellingsæters krigsfanger, løytnant Vogler og hans mannskap, havnet derfor til slutt i britisk fangenskap. Flygeren som hentet Knut Ellingsæter i Bodø, løytnant Oddvar Wenger, omkom 4.april 1943, da han på oppdrag over Skagerak ble skutt ned av et tysk jagerfly.

Det har vært vanskelig å få tak i en kvalitetssikret navneliste over skytterne fra Glomfjord skytterlag som medvirket under ledelse av løytnant Ellingsæter i forbindelse med kapringen av det tyske He-115 bombeflyet på Ørnes 13. april 1940. Følgende navn er etter beste evne hentet inn gjennom undersøkelser gjennomført av blant annet lokalhistoriker Hans Hansen i Glomfjord: Thorvald Korsnes, Johan Marvold, Karl Korsnes, Einar Korsnes, Karl A. Skogholt, Arthur Selstad, Trygve Berg Hansen, Kyrre Hansen, Angel Elvebakk og Arne Berge.

Skulle noen av leserne ha tilgang til annen relevant dokumentasjon eller foto i denne sammenheng, ville det være fint om de tok kontakt slik at det kan kopieres elektronisk. Dermed kan det kanaliseres videre til forsvarshistoriske arkiv, og blant annet komme ettertidens generasjoner til gode. Som en kuriositet kan nevnes at mens Knut Ellingsæters yngste bror Einar studerte ved NTH, så fikk Knut ordnet det slik at Einar fikk seg en praksisplass ved Glomfjord fabrikk. Einar Ellingsen var således i Glomfjord da sabotørene slo til i september 1942. Til slutt velfortjent ros til de mange vernepliktige marineflygere som opererte i Nord Norge etter krigsutbruddet april 1940. Historisk sett har de i alt for lang tid blitt forbigått i stillhet. Det er her på sin plass å gjengi et utdrag fra en rapport som kaptein Trygve Sundt sendte til Sjøforsvarsdistriktssjefen 20.mars 1941: ”Det overveiende antall flygere var vernepliktige. Til tross for liten trening, var det forbausende å se hvor rutinerte de virket, og den omstendighet at det under hele krigen ikke forekom et nevneverdig havari, taler til flyvernes ros”.

*Bernard Duncan Lyng
bernard@fastlinje.no*

**FORSVARETS
SENIORFORBUND
LOKALLAG**

FSF - Alta

Leder Leif Jansen
Myrbakken 12
9510 Alta
78435545 95057765
alta@fsforb.no

FSF - Andøy

Leder Vivi Bernhoff
R. Amundsensgt 52
8480 Andenes
7614 2223 | 95012459
andoy@fsforb.no

FSF - Bergen

Leder Arne Bryøen
Brakeveien 40 B
5141 Fyllingsdalen
55160840 94792282
bergen@fsforb.no

FSF - Bjerkvik

Leder Aase Seiness
Laberg
Ytterseinesveien 21
8517 Narvik
95875099
bjerkvik@fsforb.no

FSF - Bodø

Leder Arne Qvam
Algarveien 3
8015 Bodø
75516106 | 90960112
bodoe@fsforb.no

FSF - Elverum

Leder Ola Petter Borg
2410 Hernes
62426329 | 41617072
elverum@fsforb.no

FSF - Fauske

Leder Bernt Kristiansen
Sjøgata 74
8200 Fauske
7564 2781 | 9300 9956
fauske@fsforb.no

FSF - Fredrikstad

Leder Odd M Andersen
Runeveien 7
1639 Gamle Frstad
69347465 | 922641731
fredrikstad@fsforb.no

FSF - Gardermoen

Leder Tore Imsgard
Postboks 393
2050 Jessheim
90794335
gardermoen@fsforb.no

FSF - Halden/Sarpsborg

Leder Thor Johansen
Grenadervn 25
1769 Halden
69180470 | 98444023
haldensarpsborg@fsforb.no

FSF - Hamar

Leder Erik Helge Eriksson
Hulda Garborgsgt. 10
2315 Hamar
62525600 | 90836539
hamar@fsforb.no

FSF - Harstad

Leder Sigrunn Berg
Postboks 60
9481 Harstad
77014262 | 92413323
harstad@fsforb.no

FSF - Haslemoen

Leder Ola Langholen
Høgbergveien 14
2436 Våler i Solør
62420750 | 46885797
haslemoen@fsforb.no

FSF - Horten

Leder Gullborg H
Lachmann
Utheimsgate 7
3181 Horten
33042713 97681381
horten@fsforb.no

FSF - Indre Troms

Leder Oddmund Soleng
Moanveien
9360 Bardu
77181282 | 48287882
indretroms@fsforb.no

FSF - Ingeniørpåpenet

Leder Ole Sannes
Teglverksvn 8
3517 Hønefoss
32132707 | 41456708
ingenioervaapnet@fsforb.no

FSF - Kjeller

Leder Kjell J Eriksen
Hellefaret 8
1900 Fetsund
63884639 | 92048022
kjeller@fsforb.no

FSF - Kjevik

Leder Roald Skretting
Plommeveien 6 A
4635 Kristiansand
38043775 | 40863049
kjevik@fsforb.no

FSF - Kongsberg

Leder Peder Geitle
Ringveien 8
3615 Kongsberg
32766543 | 98613100
kongsberg@fsforb.no

FSF - Kongsvinger

Leder Asbjørn Holsæter
Bievegen 13
2216 Roverud
62826514 | 93080360
kongsvinger@fsforb.no

FSF - Kristiansand

Leder Tom G Ludt
Svendsen
Rødvingevn 17
4626 Kr.sand
38012181 | 93686140
kristiansand@fsforb.no

FSF - Levanger/Verdal

Leder Hans Paul Hansen
Elvestien 1
7600 Levanger
74082683 | 90526316
levangerverdal@fsforb.no

FSF - Lillehammer

Leder Øyvind Rusten
Olav Aukrustsvei 11 A
2618 Lillehammer
61260095 | 48261386
lillehammer@fsforb.no

FSF - Midt-Troms

Leder Magnor Olsen
Skøelv
9310 Sørreisa
45426304
midtroms@fsforb.no

FSF - Mågerø

Leder Per N Sønnervik
Haugåkvern 54
3132 Husøysund
33386809 | 96996166
maageroe@fsforb.no

FSF - Nedre Romerike

Leder Sigurd Mygland
Violvn 9 D
1488 Hakadal
67075855 | 95912462
nedreromerike@fsforb.no

FSF - Oslo

Leder Stein Magnar
Gundersen
Johan Castbergsvei 57
0673 Oslo
22322683 | 91806334
oslo@fsforb.no

FSF - Porsanger

Leder Jan T Næss
Bakkelveien 30
9700 Lakselv
91872096
porsanger@fsforb.no

FSF - Ringerike/Hole

Leder Erling Thunshelle
Øvre Grøndokkv 16
3531 Krokkleiva
32159380 | 97961943
ringerikehole@fsforb.no

FSF - Rogaland

Leder Odd Magnar Solem
Havnegt 7
4306 Sandnes
51665961 | 91893729
rogaland@fsforb.no

FSF - Rygge

Leder Dagfinn U Larsen
Sarpsborgveien 68
1640 Råde
69281116 | 90666410
rygge@fsforb.no

FSF - Seniorklubben

Leder Odd Nordstrand
Karl Staffsvei 13
0665 Oslo
22649572 | 97715662
seniorklubben@fsforb.no

FSF - Stavern

Leder Edmund Fagernes
Kurerveien 6
3290 Stavern
33199828 90786308
stavern@fsforb.no

FSF - Steinkjer

Leder Arnulf Vengstad
Figgatoppen 5
7711 Steinkjer
74836702 91896745
steinkjer@fsforb.no

FSF - Tromsø

Leder Birger Tokle
Siriusvei 39
9024 Tomasjord
77632752 | 91301168
tromsoe@fsforb.no

FSF - Trondheim

Leder Gudmund Beitland
Gullhaugvegen 5
7560 Vikhammer
90112468
trondheim@fsforb.no

FSF - Vesterålen

Leder Tore Johannes
Lysfjord
Slalåmveien 52
8400 Sortland
76121376 91393189
vesteraalen@fsforb.no

FSF - Vestoppland

Leder Gunnar Andreas
Hauglien
Vestbyveien 25
2830 Raufoss
61191926 90056478
vestoppland@fsforb.no

FSF - Voss

Leder Ole Johan Sanden
Høydalane 17
5700 Voss
56513271 | 47813719
voss@fsforb.no

FSF - Værnes

Leder Jon Wengstad
Hognesaunvn 13
7500 Stjørdal
99426528
vaernes@fsforb.no

FSF - Ørland

Leder Trond
Amundsveien
Vardeveien 12
7140 Opphaug
72600144 | 41450213
oerland@fsforb.no

FSF - Øst Finmark

Leder Erling Fagerheim
PB 527
9811 Vadsø
78953177 | 91185158
oestfinmark@fsforb.no

FSF - Øvre Romerike

Leder Arne Bigseth
Postboks 140
2071 Råholt
63951497 | 95768643
oeverromerike@fsforb.no

Oppdatert pr 04.07.2012

Bli medlem i Forsvarets Seniorforbund

INNMELDINGSBLANKETT

Medlem:

Etternavn: Fornavn: Født:

Ektefelle/samboer:

Etternavn: Fornavn: Født:

Adresse:

Post nr: Poststed: Tlf:

E-post: Tjenestested:

Ønsket lokalavdeling:

Dato/Underskrift:

Vervet av: Adresse: